

Family
for every child

Υποστήριξη της **ΕΝΤΑΞΗΣ**

Μια εργαλειοθήκη για επαγγελματίες
που εργάζονται με παιδιά και νέους που
βρίσκονται σε κίνηση

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης
2. Ορισμοί
3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής
4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική
5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”
6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης
7. Φωνές παιδιών και νέων
8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργαλειοθήκη αναπτύχθηκε μέσω μιας εκτεταμένης διαδικασίας συμμετοχικής συν-δημιουργίας στην οποία συμμετείχαν επαγγελματίες από 12 οργανισμούς σε εννέα χώρες. Περιλαμβάνει μια πολυετή ενιαία πρακτική, έρευνα σε εθνικό επίπεδο σε τρεις διαφορετικές χώρες, μια ομάδα αναφοράς, [μια θεωρητική μελέτη σε περιφερειακό επίπεδο](#) και ένα εργαστήριο συν-δημιουργίας. Το τελευταίο αυτό εργαστήριο συνέβαλε στη δημιουργία γνώσης και κατανόησης μέσω της πρακτικής εφαρμογής και της ενσωμάτωσής της στο πεδίο της εργασίας.

Μετά την εκπόνηση του προσχεδίου της εργαλειοθήκης, πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες συσκέψεις με επαγγελματίες και άλλους φορείς σε όλη την Ευρώπη που εργάζονται άμεσα με παιδιά-μετανάστες. Ζητήθηκε, επίσης, η γνώμη παιδιών και νέων στην Ιταλία, την Ελλάδα και τον Λίβανο που είχαν εμπειρία μετανάστευσης και τους ζητήθηκε να παράσχουν συστάσεις στους επαγγελματίες που υποστήριζαν την ένταξή τους. Η ανατροφοδότηση από αυτές τις διαβουλεύσεις, σχετικά με το προσχέδιο, ενσωματώθηκε στην παρούσα έκδοση.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους ακόλουθους οργανισμούς για τη συμβολή τους σε αυτή τη διαδικασία: Amna, Coram, Legal Services for Children, Lumos, Refugee Youth Service, Save the Children Sweden and Terre des Hommes.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους εταίρους υλοποίησης και τα μέλη της Family for Every Child, Flüchtlingsrat Niedersachsen e.V., METAδραση, Naba'a, Programma Integra, καθώς και στον Zeudi Liew και στους 77 επαγγελματίες και 71 παιδιά και νέους που συμμετείχαν στις συσκέψεις.

Η παρούσα εργαλειοθήκη συντάχθηκε από τις Claire Whiting και Stephanie Delaney του Proteknon Foundation for Learning and Innovation, με τεχνική υποστήριξη από τον Jonathan Blagbrough και την Anne-Marie Barry του Family for Every Child.

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Comic Relief.

Οκτώβριος 2023

Σχεδιασμός και διαρρύθμιση: [Green Communication Design](#)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες	1	Διάσταση 3: Προσωπικές ικανότητες	35
1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης	3	Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών	35
Γιατί αυτή η εργαλειοθήκη ένταξης είναι σημαντική	4	Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες	37
Χρήση της εργαλειοθήκης	4	Διάσταση 4: Περιβάλλον	39
2. Ορισμοί	5	Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών	39
Τι εννοούμε με τον όρο «παιδιά σε κίνηση»	5	Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες	43
Μια ασταθής παιδική ηλικία	7	Διάσταση 5: Κοινωνικές συνδέσεις	45
Τι εννοούμε με τον όρο ένταξη	8	Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών	45
3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής	10	Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες	47
Περιφερειακά πλαίσια: εστιάζοντας στην Ευρώπη	11	Διάσταση 6: Βιωσιμότητα	49
4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική	13	Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών	49
5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”	20	Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες	51
Εικόνα 1: Εννοιολογικό μοντέλο ένταξης	21	7. Φωνές παιδιών και νέων	53
6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης	24	Μαθαίνοντας από τα παιδιά-μετανάστες	53
Διάσταση 1: Θεμέλια	25	Ένταξη στην Ευρώπη: Προοπτικές των παιδιών σε κίνηση στον Λίβανο	55
Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών	25	8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική	57
Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες	28	Επιτροπεία για τα παιδιά σε κίνηση	57
Κατάλογος ελέγχου κατά την υποδοχή/άφιξη	29	Καθοδήγηση από μέντορα	60
Διάσταση 2: Αυτονομία	30	Υποστήριξη μεταξύ συνομήλικων ομοεθνών (peer to peer support)	66
Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών	30	Παράρτημα	69
Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες	33	Γλωσσάριο	69

- › Πατί αυτή η εργαλειοθήκη ένταξης είναι σημαντική
- › Χρήση της εργαλειοθήκης

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

Αυτή η εργαλειοθήκη τεκμηριώνει και μοιράζεται ορθές πρακτικές για τη φροντίδα, την προστασία και την υποστήριξη της ένταξης των παιδιών-μεταναστών. Στην ομάδα στόχο περιλαμβάνεται κάθε παιδί ή νεαρό άτομο (child or young person, εφεξής CYP) που φτάνει σε μια νέα χώρα· αυτή μπορεί να είναι χώρα διέλευσης, χώρα προορισμού ή οποιαδήποτε τρίτη χώρα.

Εξετάζονται τόσο οι περιπτώσεις των CYP που έχουν δικαίωμα παραμονής (πρόσφυγες), όσο και οι περιπτώσεις εκείνων των CYP που δεν έχουν ακόμη δικαίωμα παραμονής (χωρίς έγγραφα ή που αναζητούν άσυλο ή άλλη νόμιμη άδεια παραμονής). Επίσης, εφαρμόζεται σε CYP που συνοδεύονται από ενήλικους που είχαν αναλάβει την φροντίδα τους (separated children) καθώς και σε αυτά που είναι ασυνόδευτα.

Αν και η παρούσα εργαλειοθήκη αφορά τα παιδιά-μετανάστες, δεν εξετάζει σε βάθος τις ιδιαίτερες ανάγκες υποστήριξης των παιδιών που μπορεί να έχουν πέσει θύματα εμπορίας.¹

Συνολικά, η εργαλειοθήκη αποσκοπεί στην υποστήριξη των επαγγελματιών, με σκοπό την ενίσχυση της υποστήριξης και των υπηρεσιών ένταξης, διασφαλίζοντας ότι οι CYP παραμένουν σε οικογένειες που τα φροντίζουν και τα προστατεύουν ή σε κατάλληλες εναλλακτικές δομές φροντίδας. Επίσης, διασφαλίζεται ότι λαμβάνουν υποστήριξη και προστασία που προάγουν την ανάπτυξη και την ευημερία τους με τρόπο ισότιμο και δίκαιο, όπως ακριβώς προάγεται η ανάπτυξη και η ευημερία των παιδιών πολιτών της χώρας.

¹ Περαιτέρω πληροφορίες για τους επαγγελματίες και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σχετικά με την [εργασία με παιδιά που έχουν πέσει θύματα εμπορίας](#) είναι διαθέσιμες από ένα ευρύ φάσμα πηγών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Γιατί αυτή η εργαλειοθήκη ένταξης είναι σημαντική

Σε πολλά πλαίσια, ο αυξημένος αριθμός παιδιών-μεταναστών έχει επιβαρύνει τις υπηρεσίες και τους επαγγελματίες, με επιπτώσεις στην ποιότητα της παροχής υπηρεσιών.

Η μέριμνα για τα παιδιά και οι υπηρεσίες για παιδιά και νέους διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη της ένταξης των παιδιών μέσω της παροχής ισότιμης φροντίδας, ανάπτυξης και προστασίας κατά τη διάρκεια παραμονής τους. Αυτό σημαίνει ότι η φροντίδα και η προστασία είναι ευθυγραμμισμένες με εκείνες που απολαμβάνουν τα παιδιά πολίτες της χώρας ή παιδιά που έχουν νόμιμο δικαίωμα παραμονής στη χώρα.

Αυτή η εργαλειοθήκη καλύπτει το κενό στην καθοδήγηση ορθής πρακτικής για τους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά-μετανάστες σε χώρες που θεωρούνται τόσο χώρες διέλευσης όσο και χώρες προορισμού. Στόχος της είναι επίσης να συμβάλει στην περαιτέρω ενημέρωση των διαχειριστών προγραμμάτων, των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των δωρητών που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα.

Χρήση της εργαλειοθήκης

Η εργαλειοθήκη έχει σχεδιαστεί για να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες στους ενδιαφερόμενους. Αποτελεί μια πρακτική πηγή, βασισμένη στην εμπειρία των μελών του δικτύου «Family for Every Child» καλύπτοντας:

- Επαγγελματίες που εργάζονται άμεσα με παιδιά και νέους,
- Διαχειριστές προγραμμάτων, υπεύθυνους για τη διαμόρφωση πολιτικής και χρηματοδότες που είναι αρμόδιοι για τον σχεδιασμό και τον σχεδιασμό υπηρεσιών,
- Άτομα που επιθυμούν την ανάπτυξη ικανοτήτων και την άσκηση συνηγορίας.

- › Μια ασταθής παιδική ηλικία
- › Τι εννοούμε με τον όρο ένταξη

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

2. Ορισμοί

Τι εννοούμε με τον όρο «παιδιά σε κίνηση»

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα παιδιά μετακινούνται πέρα από τα σύνορα σε πρωτοφανείς αριθμούς. Το 2020, 36 εκατομμύρια παιδιά ζούσαν εκτός των συνόρων της χώρας γέννησής τους. Από αυτά, περίπου το ένα τρίτο ήταν πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Πρόκειται για τον υψηλότερο αριθμό που έχει καταγραφεί ποτέ, χωρίς να συνυπολογίζεται ο μεγάλος αριθμός παιδιών που έχουν μετακινηθεί πέρα από τα σύνορα λόγω πιο πρόσφατων κρίσεων, όπως αυτές στο Αφγανιστάν και την Ουκρανία.²

Οι λόγοι που οδηγούν παιδιά και νέους να αφήσουν τις πατρίδες τους είναι ποικίλοι: από την ανάγκη να ξεφύγουν από συγκρούσεις, από την αστάθεια, τη φτώχεια και την περιβαλλοντική υποβάθμιση μέχρι την αντιμετώπιση διακρίσεων, βίας και εκμετάλλευσης, καθώς και από άλλες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης πρόσβασης σε βασικές ανάγκες και υπηρεσίες. Μετακινούνται σε αναζήτηση ασφάλειας και ευκαιριών για εκπαίδευση, εργασία και προσωπική ανάπτυξη, σε μια προσπάθεια για μια καλύτερη ζωή. Πολλοί κάνουν αυτές τις μετακινήσεις που αλλάζουν τη ζωή τους χωρίς την παρουσία κάποιου ενηλίκου να αναλάβει τη φροντίδα τους.

36 εκατομμύρια

1/3

Το 2020, 36 εκατομμύρια παιδιά **ζούσαν εκτός των συνόρων της χώρας γέννησής τους.**

Περίπου το ένα τρίτο αυτών των παιδιών ήταν **πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο.**

² [Stronger Data, Brighter Futures](#) Διεθνής Συμμαχία Δεδομένων για τα παιδιά σε κίνηση (IDAC) 2022

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Γλώσσα και χρησιμοποιούμενοι όροι

Ο όρος «παιδιά σε κίνηση» περιγράφει:

κορίτσια και αγόρια που έχουν εγκαταλείψει το σπίτι τους για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένων συγκρούσεων, βίας, φυσικών καταστροφών, έλλειψης ευκαιριών ή άλλων απειλών για την ευημερία τους. Μπορεί να βρίσκονται σε διέλευση ή να έχουν φτάσει σε έναν προορισμό. Μπορεί να είναι μόνα τους ή χωρίς κάποιον υπεύθυνο για τη φροντίδα τους ή γονέα. Ο όρος περιλαμβάνει όλα τα παιδιά-μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που αιτούνται άσυλο και των παιδιών-προσφύγων.

Λόγω διαφορετικών νομικών ορισμών και αντιλήψεων, η γλώσσα που χρησιμοποιείται όταν αναφερόμαστε στα παιδιά σε κίνηση ποικίλλει. **Προς αποφυγή επαναλήψεων, στην παρούσα εργαλειοθήκη χρησιμοποιείται ο όρος «παιδιά-μετανάστες»** για να περιλάβει όλα τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνηση, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος τους ή του λόγου μετακίνησης. Ο όρος αυτός δεν περιλαμβάνει τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας.

Ο ορισμός μας για τα παιδιά συμμορφώνεται με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και περιλαμβάνει κάθε άτομο κάτω των 18 ετών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, χρησιμοποιείται ο όρος «ανήλικος» ή «νεαρό άτομο». Γενικά χρησιμοποιούμε τον όρο «**παιδιά και νέοι**» (**συντομογραφία «CYP» - children and young people**) για οποιονδήποτε είναι κάτω των 18 ετών, ενώ αναγνωρίζουμε ότι το δικαίωμα στη φροντίδα και την προστασία πρέπει να επεκτείνεται σε ηλικία τουλάχιστον 21 ετών για τα παιδιά-μετανάστες που ταξιδεύουν χωρίς συνοδό.

15%

Στην Ευρώπη, περίπου το 15% των παιδιών και των νέων που ζητούν άσυλο **φτάνουν ασυνόδευτα.**³

³ Η EUROSTAT αναφέρει ότι από το 2011 έως το 2021, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες αντιπροσώπευαν κατά μέσο όρο το 15,3% του συνολικού αριθμού των αιτούντων άσυλο για πρώτη φορά, ηλικίας κάτω των 18 ετών. Ωστόσο, αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των ασυνόδευτων ανηλίκων (UAM, unaccompanied minors) που φθάνουν ή διαμένουν είναι συχνά δυσεύρετα. Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν από UAM αποτελεί ένδειξη, αλλά όχι απαραίτητα ακριβή εικόνα λόγω των καθυστερήσεων, των περαιτέρω παράτυπων μετακινήσεων, παιδιών που επιλέγουν να μην υποβάλουν αίτηση ασύλου κ.λπ.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Μια ασταθής παιδική ηλικία

Συχνά η μετακίνηση δεν είναι ευθεία και δε γίνεται μεμιάς. Λαμβάνοντας υπόψη το παράδειγμα της Μέσης Ανατολής, ορισμένες γειτονικές χώρες όπως ο Λίβανος ή η Τουρκία μπορεί να προσφέρουν αυξημένο επίπεδο ασφάλειας. Ωστόσο, η έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες προστασίας ή υποστήριξης για την κάλυψη βασικών αναγκών των CYP μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω μετακίνηση προς την Ευρώπη. Το απαιτητικό νομικό περιβάλλον σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, το οποίο συχνά επεκτείνεται και στους/στις CYP, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω διασυνοριακή μετακίνηση εξαιτίας της αντίληψης ότι οι συνθήκες είναι ευνοϊκότερες σε μια άλλη χώρα. Επιπλέον, οι φίλοι και οι συγγενείς σε άλλες χώρες επηρεάζουν την περαιτέρω διασυνοριακή μετακίνηση και ακόμη και την επιστροφή τους.

Οι κυβερνητικές μεταναστευτικές πολιτικές συχνά εστιάζουν στην επιστροφή στη χώρα καταγωγής⁴. Ωστόσο, για πολλά παιδιά που διασχίζουν τα σύνορα, η επιστροφή στη χώρα καταγωγής τους είναι αντίθετη προς το βέλτιστο συμφέρον τους ή ακόμη και ανέφικτη.

Το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Νόμιμη Μετανάστευση

απαιτεί από τα κράτη να διασφαλίζουν ότι: (i) η επιστροφή που αφορά παιδιά είναι προς το βέλτιστο συμφέρον τους, (ii) τα παιδιά συνοδεύονται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, και (iii) είναι σε ισχύ κατάλληλες συμφωνίες κατά την επιστροφή.

Στην περίπτωση κατά την οποία ένα παιδί δεν επιστρέφει οικειοθελώς ή επιστρέφει διά της βίας, θα πρέπει να μπορεί να παραμείνει (συχνά βάσει κάποιας μορφής προσωρινής άδειας παραμονής) και να έχει πρόσβαση σε φροντίδα και υποστήριξη σύμφωνα με την εθνική πολιτική, νομοθεσία και συστήματα. Αν και κάθε χώρα εφαρμόζει διαφορετικό πλαίσιο πολιτικής, ένας **γενικός κανόνας είναι ότι τα παιδιά περνούν πολλά χρόνια της παιδικής τους ηλικίας ζώντας με μεγάλη αβεβαιότητα και ανασφάλεια**. Αυτό συχνά έχει τις ρίζες του στην έλλειψη σαφήνειας σχετικά με το καθεστώς τους ή τη δυνητική διάρκεια της παραμονής τους και μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη φροντίδα, την προστασία και την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες.

Η παρούσα εργαλειοθήκη αναπτύχθηκε ως αποτέλεσμα ενός διαπιστωμένου κενού στην καθοδήγηση σχετικά με την ορθή πρακτική για την υποστήριξη των CYP σε μια νέα χώρα από την άποψη της ένταξης. Ως εκ τούτου, συμπληρώνει τις [κατευθυντήριες γραμμές για την επανένταξη](#) των παιδιών του 2016, οι οποίες επικεντρώνονται στις ορθές πρακτικές για την επιστροφή και την επανένταξη. Η καθοδήγηση που περιλαμβάνεται στην παρούσα εργαλειοθήκη βασίζεται στην πρακτική εμπειρία των μελών του δικτύου Family for Every Child, τα οποία εργάζονται με παιδιά-μετανάστες που έχουν μετακινηθεί ή σχεδιάζουν να μετακινηθούν στην Ευρώπη.

⁴ Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2016 της Διυπηρεσιακής Ομάδας για την Επανάταξη για την επανένταξη των παιδιών, που δημοσιεύθηκαν από την Family for Every Child, εστιάζουν στην επιστροφή και την επανένταξη των παιδιών στις χώρες/κοινότητες καταγωγής.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Η επανένταξη ορίζεται στις **κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες θεσπίστηκαν από Οργανώσεις που συμμετέχουν στο FFEC για την επανένταξη** των παιδιών του 2016 ως:

Η διαδικασία κατά την οποία πραγματοποιείται αυτό που αναμένεται να είναι μια μόνιμη επάνοδος του χωρισμένου παιδιού στην οικογένεια του καθώς και στην κοινότητά του (συνήθως της καταγωγής του).

Τι εννοούμε με τον όρο ένταξη

Η ένταξη

ορίζεται με διαφορετικούς τρόπους από διαφορετικούς φορείς και πλαίσια.

Για τους σκοπούς της παρούσας εργαλειοθήκης για την υποστήριξη της ένταξης των παιδιών-μεταναστών, χρησιμοποιείται ο ακόλουθος ορισμός. Συνδέεται άμεσα με τους επαγγελματίες και τις ευθύνες των φορέων ευθύνης:

«Ένταξη είναι η αμφίδρομη διαδικασία εγκατάστασης ενός παιδιού σε μια νέα χώρα, για άγνωστο χρονικό διάστημα, ώστε να τύχει προστασίας και φροντίδας και να αναπτύξει μια αίσθηση ευημερίας, προοπτικές και στόχους για το μέλλον, η οποία είναι τουλάχιστον ίση και ισότιμη με εκείνη την οποία απολαμβάνουν τα παιδιά με νόμιμη διαμονή σε μια χώρα.»

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής
4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική
5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"
6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης
7. Φωνές παιδιών και νέων
8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Ο ορισμός αυτός υπογραμμίζει ότι η φροντίδα, η προστασία και η υποστήριξη που παρέχεται πρέπει –στο μέτρο του δυνατού– να ανταποκρίνεται στα μακροπρόθεσμα συμφέροντα και την ευημερία του παιδιού και να επιτρέπει στο παιδί να **αποκτήσει ικανότητες που θα του χρησιμεύσουν, όπου και αν ζει, στο μέλλον.**

Αυτή η εργαλειοθήκη επικεντρώνεται στις **κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές της ένταξης**. Ενώ το νομικό καθεστώς έχει κρίσιμη σημασία για τη μονιμότητα ή τη δυναμική διάρκεια της παραμονής, οι [νομικές διαδικασίες και τα νομικά καθεστώτα](#) διαφέρουν ανάλογα με το πλαίσιο και συνδέονται με εθνικές πολιτικές και διαδικασίες. Το νομικό καθεστώς είναι συχνά προσωρινό ή άγνωστο για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ενώ οι ανάγκες φροντίδας, προστασίας και ανάπτυξης ενός παιδιού είναι άμεσες και είναι παρόμοιες σε όλα τα πλαίσια. Αυτό δεν παραβλέπει τον αντίκτυπο του νομικού καθεστώτος και των ευρύτερων πολιτικών μεταβολών στην υποστήριξη της ένταξης, ιδίως δεδομένου ότι σε ορισμένα πλαίσια η πρόσβαση σε ορισμένες κρατικές ενισχύσεις και υπηρεσίες παραμένει συνδεδεμένη με το νομικό καθεστώς. Αν και η εργαλειοθήκη εξετάζει την ένταξη ειδικά σε σχέση με τη φροντίδα και την προστασία (επειδή η δυνατότητα των επαγγελματιών να επηρεάσουν τα διαρθρωτικά πλαίσια είναι περιορισμένη), αναγνωρίζεται η σημασία και ο αντίκτυπος (της επιδίωξης) του νομικού καθεστώτος για τα παιδιά.

ένταξη /édaksi/ουσιαστικό

Για τους σκοπούς της παρούσας εργαλειοθήκης, **ένταξη** σημαίνει η εξασφάλιση της φροντίδας, της προστασίας και της ανάπτυξης των παιδιών στον τόπο διαμονής τους, **ανεξάρτητα από την αναμενόμενη διάρκεια παραμονής ή το νομικό καθεστώς**. Για τα ασυνόδευτα παιδιά, αυτό περιλαμβάνει την ένταξη σε ρυθμίσεις κοινωνικής πρόνοιας, καθώς επίσης και την ένταξη στην κοινότητα και εν γένει στις υπηρεσίες της περιοχής όπου διαμένουν, καθώς και την επιδίωξη χορήγησης νόμιμου μεταναστευτικού καθεστώτος.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

Οι αρχές και οι προσεγγίσεις που περιγράφονται στην παρούσα εργαλειοθήκη, βασίζονται στα υφιστάμενα διεθνή και περιφερειακά νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής για την ένταξη των παιδιών, τα οποία συνοψίζονται στην παρούσα ενότητα. Η εργαλειοθήκη δεν εξετάζει την εθνική νομοθεσία ούτε τις εθνικές πολιτικές για αυτά τα ζητήματα.

Ανεξάρτητα από το ατομικό νομικό καθεστώς ενός παιδιού, ο σχεδιασμός θα πρέπει να βασίζεται σε μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση, διασφαλίζοντας ότι το παιδί έχει ευκαιρίες φροντίδας, προστασίας και ανάπτυξης ισότιμες με εκείνες κάθε άλλου παιδιού που διαμένει στη χώρα.

Σε ορισμένες χώρες, η εθνική νομοθεσία και τα πλαίσια πολιτικής μπορεί να μην υποστηρίζουν τα δικαιώματα των παιδιών-μεταναστών ή/και να μην υπάρχουν επαρκείς και κατάλληλες υπηρεσίες. Εφόσον συντρέχει η ανωτέρω περίπτωση, θα απαιτηθεί συνηγορία για την υποστήριξη της ένταξης των CYP στα υπάρχοντα πλαίσια.

Σύμφωνα με τα διεθνή πλαίσια, όλα τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνηση, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των παιδιών-μεταναστών (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με παράτυπο καθεστώς⁵), είτε συνοδευόμενα είτε ασυνόδευτα, έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα παιδιά με νόμιμη διαμονή. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από την εθνικότητα ή το νομικό καθεστώς του παιδιού. Επιπλέον, όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην ταυτότητά τους (άρθρο 8, UNCRC).

Τα σχετικά διεθνή νομικά και πολιτικά πλαίσια περιλαμβάνουν:

- Τη [Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού](#) (UNCRC) ΟΗΕ (1989)
- Το [Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή και Τακτική Μετανάστευση](#) ΟΗΕ (2018)
- Τις [Κατευθυντήριες γραμμές για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών](#) ΟΗΕ (2010)
- [Διοργανικές κατευθυντήριες αρχές για τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά](#) ICRC (Διεθνής Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού), IRC, Save the Children, UNICEF, UNHCR και World Vision (2004)

⁵ Τα παιδιά με παράτυπο μεταναστευτικό καθεστώς αναφέρονται επίσης ως μετανάστες «χωρίς έγγραφα» ή «μη καταγεγραμμένοι». Τα παιδιά αυτά ζουν συχνά «απαράτηρητα», υπό επισφαλείς συνθήκες, με μηδενική ή περιορισμένη πρόσβαση σε βασικά κοινωνικά δικαιώματα και εκτεθειμένα στη φτώχεια, την εκμετάλλευση, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη βία.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού διευκρίνισε ρητά ότι «η απόλαυση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στη Σύμβαση δεν περιορίζεται στα παιδιά που είναι υπήκοοι ενός Κράτους μέλους και, επομένως, πρέπει να είναι διαθέσιμη σε όλα τα παιδιά –συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που ζητούν άσυλο, των παιδιών-προσφύγων και των παιδιών-μεταναστών– ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς τους, του μεταναστευτικού τους καθεστώτος ή της ανιθαγένειάς τους⁶.»

Περιφερειακά πλαίσια: εστιάζοντας στην Ευρώπη

Το 2016, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν⁷ ότι τα παιδιά που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους έχουν δικαίωμα στην προστασία σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του δικαίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του [Χάρτη της ΕΕ](#), καθώς και του διεθνούς δικαίου για τα δικαιώματα του παιδιού.

Εκτός από τον Χάρτη της ΕΕ, τα σχετικά ευρωπαϊκά νομικά και πολιτικά πλαίσια περιλαμβάνουν:

- Την [Οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής](#) («Οδηγία σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία») – αποσκοπεί στη διασφάλιση κοινών προτύπων για τις συνθήκες υποδοχής σε ολόκληρη την ΕΕ.⁸
- Τις [οδηγίες του EUAA \(πρώην EASO\) σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής ασυνόδευτων παιδιών](#) – επικεντρώνεται στις αρχές υποδοχής και το προσωπικό υποδοχής. Προβλέπει την ειδική και κατάλληλη προστασία που απαιτείται για τα ασυνόδευτα παιδιά.
- Την [Ευρωπαϊκή Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση](#) – καθορίζει τους κοινούς κανόνες δικαίου σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση.
- Τον [Κανονισμό Δουβλίνο III](#) που καθορίζει ποιο κράτος μέλος της ΕΕ είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου –συνήθως το κράτος στο οποίο ο αιτών άσυλο εισήλθε για πρώτη φορά στην ΕΕ– και αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι κάθε αίτηση θα εξετάζεται δίκαια σε ένα κράτος μέλος. **Σε περίπτωση που ένας/μία CYP έχει μέλος της οικογένειάς του** (γονέα, αδελφό/αδελφή, θείο/θεία, παππού/γιαγιά) με κατοικία σε κράτος του «Δουβλίνου III», η χώρα αυτή είναι υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης.

⁶ Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τριακοστή ένατη σύνοδος, Γενικό σχόλιο αριθ. 6 (2005) Μεταχείριση των ασυνόδευτων παιδιών και παιδιών που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους εκτός της χώρας καταγωγής τους.

⁷ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την προώθηση και την προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού*, 3 Απριλίου 2017, έγγραφο 7775/17· Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των παιδιών στη μετανάστευση*, 8 Ιουνίου 2017, έγγραφο 10085/17.

⁸ Η «Οδηγία RCD» (Reception Conditions Directive) διασφαλίζει ότι σε όλα τα παιδιά παρέχεται εγγυημένα ένα πρότυπο επίπεδο συνθηκών υποδοχής. Το άρθρο 21 της RCD ορίζει ειδικές κατηγορίες ευάλωτων αιτούντων διεθνή προστασία (συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων παιδιών) και υποχρεώνει τα κράτη να λαμβάνουν υπ' όψη την ειδική κατάσταση αυτών των ευάλωτων ατόμων. Το άρθρο 22 της RCD προβλέπει την αξιολόγηση των ειδικών αναγκών υποδοχής των ευάλωτων ατόμων. Το άρθρο 23 της RCD επιδιώκει να διασφαλίσει ότι λαμβάνεται πρωτίστως υπ' όψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Το άρθρο 24 της RCD θεσπίζει κανόνες για την υποδοχή και τη μεταχείριση των ασυνόδευτων παιδιών.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Στην πράξη, πολλοί CYP που μεταναστεύουν και φτάνουν σε μία νέα χώρα αντιμετωπίζουν μεταχείριση που ενέχει τον κίνδυνο σύγχυσης, επειδή, από τη μία μεριά βιώνουν μεγάλη ένταση εξαιτίας του ελέγχου της μετανάστευσης και, από την άλλη μεριά, λαμβάνουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και μετανάστευσης.

Ενώ τα διεθνή και περιφερειακά νομικά και πολιτικά πλαίσια μπορεί να αντικατοπτρίζονται ή να μην αντικατοπτρίζονται στα εθνικά νομικά και πολιτικά πλαίσια, όλοι οι φορείς θα πρέπει να επιδιώκουν την εφαρμογή ορθών πρακτικών στη φροντίδα και την προστασία των CYP, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους σε μια χώρα. Αυτό σημαίνει, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, να φροντίζουν για το μακροπρόθεσμο συμφέρον και την ευημερία του παιδιού και να δίνουν τη δυνατότητα στο παιδί να αποκτήσει δεξιότητες που θα του χρησιμεύσουν οπουδήποτε και αν ζει στο μέλλον.

Δεδομένου του ταχέως μεταβαλλόμενου πολιτικού και νομικού περιβάλλοντος, ένα σημείο ορθής πρακτικής για όλες τις οργανώσεις που υποστηρίζουν τα παιδιά-μετανάστες είναι η εξασφάλιση του διορισμού ενός νομικού και πολιτικού κεντρικού προσώπου, υπεύθυνου για την/τον:

- Παρακολούθηση πολιτικών και νομικών αλλαγών
- Εντοπισμό των νέων δεδομένων
- Ανάλυση των επιπτώσεων των αλλαγών
- Ενημέρωση του προσωπικού για τις αλλαγές.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

Η εθνική πρόβλεψη για τα παιδιά-μετανάστες ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Ανεξάρτητα από το υφιστάμενο πλαίσιο, οι παρακάτω αρχές χρησιμεύουν ως οδηγός για την ορθή πρακτική σχετικά με τη φροντίδα, την προστασία και την υποστήριξη της ένταξης παιδιών και νέων που έχουν περάσει τα σύνορα. Εφαρμόζονται σε όλα τα πλαίσια, όταν ένα παιδί ή ένας νέος έχει φτάσει σε μια νέα χώρα.

ΙΣΟΤΙΜΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τα παιδιά και οι νέοι που μετακινούνται διασυνοριακά, με ή χωρίς τους γονείς ή τους νόμιμους κηδεμόνες τους, διατηρούν όλα τα δικαιώματα και τις αξιώσεις τους, όπως κατοχυρώνονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Αυτό σημαίνει ότι ένας/μια CYP δικαιούται επίπεδο φροντίδας, προστασίας και πρόσβασης σε θεμελιώδεις υπηρεσίες, ισότιμο με εκείνο που παρέχεται στα παιδιά υπηκόους της χώρας στην οποία βρίσκεται, ανεξάρτητα από το αν διαθέτει νόμιμο έγγραφο ή όχι.

Αυτό περιλαμβάνει τις υπηρεσίες υγείας (σωματικής και ψυχικής), εκπαίδευσης και τις κοινωνικές υπηρεσίες (φροντίδα και προστασία). Η διάκριση σε βάρος των παιδιών-μεταναστών και των νεαρών ενηλίκων μεταναστών, περιορίζοντας την φροντίδα και την προστασία τους, παραβιάζει τα δικαιώματά τους, εμποδίζει την ένταξή τους και περιορίζει τις μελλοντικές τους προοπτικές και την ευημερία τους. Οι αρχές οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα εύλογα μέτρα για να διασφαλίσουν την ικανοποίηση των αναγκών των παιδιών-μεταναστών και την τήρηση των δικαιωμάτων τους, παρέχοντας φροντίδα, προστασία και υπηρεσίες άμεσα και ολιστικά, ακόμη και όταν είναι άγνωστη η διάρκεια παραμονής ή υπάρχει πρόθεση να μετακινηθούν εκ νέου. Σε αυτά τα μέτρα περιλαμβάνεται η διασφάλιση της διεξαγωγής των συνεντεύξεων και παροχής πληροφοριών σε κατάλληλη γλώσσα.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΕ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Οι προσπάθειες ένταξης πρέπει να ξεκινούν από τη στιγμή της άφιξης ή της υποδοχής και να έχουν μακροπρόθεσμη προοπτική. Η διάρκεια παραμονής κάθε παιδιού-μετανάστη που φτάνει σε μια νέα χώρα είναι άγνωστη. Αυτό οφείλεται στο πλήθος των παραγόντων που μπορεί να οδηγήσουν σε αναγκαστική ή εθελούσια διασυννοριακή μετακίνηση στο μέλλον. Η φροντίδα, η προστασία και η υποστήριξη που παρέχεται πρέπει να ανταποκρίνεται τόσο στις άμεσες ανάγκες των CYP όσο και να φροντίζει για το μακροπρόθεσμο συμφέρον και την ευημερία τους και να τους επιτρέπει να αποκτήσουν ικανότητες και δεξιότητες που θα τους χρησιμεύσουν στο μέλλον, όπου κι αν ζουν. Προκειμένου να λάβει χώρα αυτή η συνθήκη, απαιτείται να αντιμετωπίζεται κάθε CYP σαν να πρόκειται να παραμείνει, ακόμη και αν μπορεί να αναχωρήσει μέσω εθελούσιας μετακίνησης ή μέσω αναγκαστικής απέλασης.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η κυβέρνηση είναι υπεύθυνη για τη φροντίδα, την προστασία και την ευημερία των παιδιών και των νέων που μετακινούνται χωρίς τους γονείς τους ή τους νόμιμους κηδεμόνες τους, καθώς και για την επανένωσή τους με τα μέλη της οικογένειάς τους. Οι CYP δεν πρέπει να χωρίζονται από τους γονείς τους παρά τη θέλησή τους. Σε περίπτωση που επέλθει χωρισμός, θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την επανένωση των χωρισμένων ή ασυνόδευτων παιδιών με τις οικογένειές τους, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό αντιβαίνει στο [βέλτιστο συμφέρον του παιδιού](#).⁹ Τουλάχιστον, τα παιδιά και οι νέοι θα πρέπει να υποστηρίζονται, ώστε να παραμένουν σε επαφή με σημαντικά μέλη της οικογένειάς τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη διευκόλυνση των γραμμών επικοινωνίας με τα μέλη της οικογένειας τόσο εντός όσο και εκτός της χώρας στην οποία ζει τώρα ο/η CYP.

Όταν η επιστροφή ή η επανένωση δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ή δεν είναι δυνατή με άλλο τρόπο, τα δίκτυα που έχει ένας/μια CYP εντός της χώρας – συμπεριλαμβανομένων των αδελφών και της ευρύτερης οικογένειας – πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις αποφάσεις που αφορούν την τοποθέτηση.

Μια ακόμη συνιστώσα είναι η **ενεργός πρόληψη της δευτερογενούς μετεγκατάστασης και των αναγκαστικών πολλαπλών μετακινήσεων εντός της χώρας**, για παράδειγμα ως αποτέλεσμα των πολιτικών γεωγραφικής κατανομής που εφαρμόζονται σε ορισμένες χώρες.

⁹ Μπορεί να μην είναι πάντα προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να επιστρέψει ή να επανενωθεί με τους γονείς, τους συγγενείς ή άλλους φροντιστές του (λόγω ιστορικού βίας, εκμετάλλευσης ή άλλων παραβιάσεων των δικαιωμάτων ή της τρέχουσας κατάστασης της οικογένειας). Οποιοσδήποτε πιθανός κίνδυνος βλάβης από την επανένωση θα πρέπει να αξιολογείται μέσω μιας έγκαιρης παραπομπής και μιας διαδικασίας αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος πριν ληφθεί απόφαση για επανένωση.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΕΠΙΤΡΟΠΟ

Κάθε παιδί ή νέος χρειάζεται τη φροντίδα, την υποστήριξη και την προστασία που παρέχεται μέσω μιας αμοιβαίας σχέσης με έναν ενήλικα που τον/τη φροντίζει, ανταποκρίνεται στις ανάγκες του/της και είναι αξιόπιστος. Για τους/ τις CYP που μετακινούνται χωρίς τους γονείς τους ή τον νόμιμο κηδεμόνα τους, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνέχειας σε [εναλλακτική φροντίδα](#), κατάλληλη για την ηλικία τους. Με βάση την ατομική αξιολόγηση ενός/μιας CYP, πρέπει να επιλεγεί η καταλληλότερη μορφή φροντίδας. Αυτή μπορεί να είναι η φροντίδα με βάση την οικογένεια, όπως η συγγενική φροντίδα, η ανάδοχη φροντίδα, οι προβλέψεις για φροντίδα που βασίζεται στην κοινότητα ή – στην περίπτωση των μεγαλύτερων εφήβων και των νεαρών ενηλίκων – η εποπτευόμενη ανεξάρτητη διαβίωση. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν, επίσης, τα συστήματα με τη συμβολή [επιτρόπου](#) ή [μέντορα](#).

Οι προβλέψεις αυτές είναι κάτι πολύ περισσότερο από την παροχή στέγασης και απαιτούν βασική εστίαση στη συναισθηματική, κοινωνική και ψυχολογική φροντίδα και υποστήριξη – μεταξύ άλλων και για τους νέους μετά τη συμπλήρωση των 18 ετών. Πρέπει πάντοτε να αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις αντί των ιδρυμάτων μεγάλης κλίμακας, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων διαμετακόμισης τύπου κοιτώνα, καθώς αυτά δεν μπορούν να παρέχουν την ατομική φροντίδα και προσοχή που χρειάζονται οι CYP για να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους (βλ. [κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, 2010](#), για περαιτέρω οδηγίες σχετικά με τις προβλέψεις φροντίδας).

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η υποστήριξη της ένταξης απαιτεί μακροπρόθεσμη εξατομικευμένη εργασία με παιδιά, νέους, οικογένειες και φροντιστές, από ένα ευρύ πλέγμα υπηρεσιών και φορέων. Αυτό σημαίνει ότι κάθε CYP πρέπει να αντιμετωπίζεται εξατομικευμένα και ολιστικά, με βάση τις ατομικές συνθήκες και ανάγκες του, λαμβάνοντας υπόψη την ευαισθησία σε θέματα ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και (μειωμένων) ικανοτήτων. Μέσω της κοινωνικής εργασίας μπορεί να επιτευχθεί η βασική προσέγγιση, κατά την οποία ο υπεύθυνος αναλαμβάνει έναν/μία CYP συντονίζοντας την εξατομικευμένη υποστήριξη. Η υποστήριξη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει την εμπλοκή κυβερνητικών υπηρεσιών, ΜΚΟ και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ομόδοξων κοινοτικών ομάδων και εθελοντών.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Όταν ένα πλαίσιο δεν διαθέτει λειτουργικές ή επαρκώς χρηματοδοτούμενες υπηρεσίες παιδικής προστασίας, οι φορείς μπορούν να αναλύσουν τα δυνατά σημεία και τις ευκαιρίες που υπάρχουν για την υποστήριξη μιας εξατομικευμένης και ολιστικής προσέγγισης ενός παιδιού. Για παράδειγμα, μέσω της συνεργασίας με ΜΚΟ, σχολεία, κοινοτικές ομάδες και τοπικούς εθελοντές.

ΕΓΚΑΙΡΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Οι προσπάθειες ένταξης πρέπει να αρχίσουν από τη στιγμή της άφιξης. Αυτό σημαίνει έγκαιρη και πλήρη πρόσβαση στις κύριες υπηρεσίες – συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της στέγασης και της πρόνοιας, καθώς και κατάλληλες υπηρεσίες διερμηνείας. Ενώ ο διαχωρισμός σε εξειδικευμένες υπηρεσίες και υποδομές μπορεί βραχυπρόθεσμα να φαντάζει ως πιο απλή και ενδεχομένως πιο αποδοτική προσέγγιση, εμποδίζει τη γλωσσική και πολιτιστική κατανόηση, περιορίζει τις κοινωνικές και οικονομικές ευκαιρίες, δημιουργεί σημαντικά εμπόδια στη διαμονή σε μια νέα κοινότητα και έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ευημερία των παιδιών.

Οι κύριες υπηρεσίες, για παράδειγμα η εκπαίδευση μέσω του δημόσιου σχολικού συστήματος, είναι δυνατόν να συμπληρώνονται από παράλληλη, προσαρμοσμένη μη τυπική εκπαίδευση, όπως μαθήματα μητρικής γλώσσας ή ενισχυτική διδασκαλία. Όταν οι διαπολιτισμικές τάξεις δεν είναι εφικτό να οργανωθούν για έναν/μία μεμονωμένο/η CYP – για παράδειγμα, όταν ένας νέος δεν έχει παρακολουθήσει σχολείο στη χώρα καταγωγής του και είναι λειτουργικά αναλφάβητος – πρέπει να υπάρχει ειδική φροντίδα και προγράμματα. Αυτά τα εξειδικευμένα προγράμματα θα πρέπει να συσχετίζονται στα κοινά σχολεία, ώστε να είναι δυνατή η κοινή πρόσβαση σε καθηγητές και τάξεις για θέματα όπως η φυσική αγωγή, οι δεξιότητες ζωής, οι τέχνες και η μουσική, καθώς και η πρόσβαση σε πόρους, όπως για παράδειγμα σχολικά γυμναστήρια, επιστημονικά εργαστήρια, βιβλιοθήκες κ.λπ. Η διάκριση σε βάρος των παιδιών-μεταναστών με την παροχή πρόσβασης μόνο σε χωριστές υπηρεσίες θα πρέπει να είναι η έσχατη επιλογή και αυτή να περιορίζεται σε βραχυπρόθεσμες παροχές, ενώ εξελίσσονται οι πιο μακροπρόθεσμες προβλέψεις.

Συχνά τα παιδιά και οι νέοι θέλουν να συνδυάσουν την εκπαίδευση με αμειβόμενη εργασία ή με επαγγελματική μαθητεία. Για τα παιδιά-μετανάστες, η άδεια εργασίας θα πρέπει να είναι ανάλογη με εκείνη των παιδιών που είναι πολίτες της χώρας.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΠΑΡΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΩΣ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ 21 ΕΤΩΝ (Η ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΗΣ)

Ο όρος «ενηλικίωση» αναφέρεται στην απώλεια των δικαιωμάτων που βιώνουν τα παιδιά και οι νέοι όταν συμπληρώσουν το 18^ο έτος της ηλικίας τους, κάτι που συνδέεται με τη λήξη της φροντίδας μέσω του συστήματος πρόνοιας για παιδιά και νέους (συνήθως) μόλις ένα παιδί γίνει 18 ετών (ανάλογα και με το σχετικό νομικό πλαίσιο). Η προστασία, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και οι υπηρεσίες που κατά συνέπεια χάνονται εξαρτώνται από τους νόμους που ισχύουν σε κάθε χώρα και τη συγκεκριμένη κατάσταση του παιδιού. Για τους/τις ασυνόδευτους/ες CYP (είτε έχουν έγγραφα είτε όχι πριν από τα 18^α γενέθλιά τους), αυτό συχνά σημαίνει ότι χάνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, τη στέγαση, τον επίτροπο ή τον νόμιμο εκπρόσωπό τους, άλλη ψυχοκοινωνική υποστήριξη και τις εγγυήσεις έναντι της απέλασης. Για τα παιδιά χωρίς ταυτοποιητικά έγγραφα που ζουν με τις οικογένειές τους, αυτό συχνά σημαίνει ότι χάνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη, καθώς έχουν γενικά λιγότερες εγγυήσεις παιδικής προστασίας απ’ ό,τι τα ασυνόδευτα παιδιά.

Η επέκταση της φροντίδας, της πρόσβασης στην εκπαίδευση και της υποστήριξης των CYP μέχρι τη συμπλήρωση του 21^{ου} έτους της ηλικίας τους (και κατά προτίμηση πέραν αυτού), μέσω της παροχής υποστήριξης, υπηρεσιών και χρηματοδότησης, είναι απαραίτητη για την ομαλή μετάβαση όλων των νέων στην ενηλικίωση, ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση των νέων χωρίς έγγραφα στη στέγαση, την εκπαίδευση, τη φροντίδα ψυχικής υγείας και τις εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, με βάση τις ανάγκες τους. Η έμφαση στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης και των υπηρεσιών φροντίδας μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τους CYP που έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους, υποστηρίζοντας την πορεία τους προς την οικονομική ανεξαρτησία. Η υποστήριξη του απογαλακτισμού από τη φροντίδα, ως ανηλίκων, πρέπει να αποτελεί βασικό μέρος του σχεδιασμού για όλους τους CYP. Αυτό περιλαμβάνει ένα σχέδιο για τη στέγαση, την εκπαίδευση, την απασχόληση και ένα σταθερό σύστημα υποστήριξης από ενήλικες. Ο παραπάνω σχεδιασμός πρέπει να γίνεται εγκαίρως ως μέρος της προπαρασκευαστικής διαδικασίας για τους CYP κατά τη μετάβαση στην ανεξαρτησία.

ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ή του νέου θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα σε όλες τις αποφάσεις, οι οποίες αφορούν παιδιά και νέους που έχουν μετακινηθεί εκτός συνόρων.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΟΥΣΙΩΔΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Τα παιδιά και οι νέοι έχουν το δικαίωμα στην πληροφόρηση, την ελευθερία της έκφρασης και τη συμμετοχή στις αποφάσεις που αφορούν τη ζωή τους, σύμφωνα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις εξελισσόμενες ικανότητές τους. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά πρέπει να είναι σε θέση να συμμετάσχουν ουσιαστικά στις αποφάσεις σχετικά με τη φροντίδα, την προστασία και την ένταξή τους, καθώς και στις συλλογικές διαδικασίες που σχετίζονται με προσεγγίσεις, πολιτικές, προγράμματα και υπηρεσίες ένταξης.

Οι φροντιστές και οι πάροχοι υπηρεσιών έχουν την ευθύνη να παρέχουν προσιτές πληροφορίες και καθοδήγηση, ώστε να διασφαλίζουν ότι τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα και την υποστήριξη να συμμετέχουν ουσιαστικά και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις. Αυτό περιλαμβάνει την πρόσβαση σε φιλικές προς τα παιδιά πληροφορίες, σε γλώσσα που κατανοεί το παιδί ή ο νέος σχετικά με τα δικαιώματα και τις αξιώσεις τους, τις διαδικασίες ασύλου και τις διαδικασίες του δικαίου διαμονής που τα επηρεάζουν, καθώς και πληροφορίες που σχετίζονται με πιθανή περαιτέρω μετακίνηση. Η ευαισθητοποίηση και η γνώση των δικών τους δικαιωμάτων και επιλογών μπορεί να μειώσει την αβεβαιότητα και να υποστηρίξει την αυτενέργεια. Οι επίτροποι, οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές, οι ομάδες προσέγγισης και οι εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση της ουσιαστικής συμμετοχής των CYP-μεταναστών.

ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΜΕΝΟ, ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Απαιτούνται συγκεκριμένες δεξιότητες από τους επαγγελματίες και εθελοντές προκειμένου να είναι σε θέση, σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, να συνδεθούν και να οικοδομήσουν σχέσεις εμπιστοσύνης με τα παιδιά-μετανάστες και τους νέους μετανάστες, προκειμένου να υποστηρίξουν τις ατομικές τους ανάγκες και να διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων προς το βέλτιστο συμφέρον τους. Αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις εξής: κατανόηση των ειδικών εμπειριών, των δυνατών σημείων, των προκλήσεων και των περιστάσεων ενός / μιας CYP και των συνακόλουθων αναγκών για γενική υγεία, εκπαίδευση, ψυχοκοινωνική και ψυχική υγεία· προσεγγίσεις φροντίδας που λαμβάνουν υπόψη το τραύμα· επίγνωση του αντίκτυπου του ρατσισμού και των διακρίσεων. Επίσης είναι χρήσιμο οι εργαζόμενοι και οι εθελοντές να έχουν επίγνωση των διαδικασιών, ώστε να προβληματίζονται σχετικά με τις δικές τους προκαταλήψεις και να αναγνωρίζουν τις εμπειρίες και τον αντίκτυπο των διακρίσεων· να έχουν πολιτισμική ευαισθησία· και να ενημερώνονται διαρκώς σχετικά με το μεταβαλλόμενο νομικό και πολιτικό περιβάλλον και το φάσμα των προσφερόμενων υπηρεσιών, καθώς και τις προθεσμίες για την πρόσβαση σε αυτές. Η έλλειψη γνώσεων για τις τρέχουσες νομικές και πολιτικές πρακτικές μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες για τους/τις CYP. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν ένας ενήλικας επαγγελματίας ή εθελοντής (π.χ. επίτροπος) υποστηρίζει την επεξεργασία ή τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με το νομικό καθεστώς στη χώρα.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Τα παιδιά-μετανάστες διατρέχουν κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων τους. Ανεξάρτητοι, ασφαλείς και εύκολα προσπελάσιμοι μηχανισμοί αναφοράς και καταγγελιών με ευαισθησία στα παιδιά πρέπει να ενυπάρχουν σε όλα τα έργα, προγράμματα, οργανώσεις και υπηρεσίες, ώστε τα παιδιά και οι νέοι (είτε ατομικά, είτε ομαδικά), οι γονείς και οι φροντιστές να μπορούν να αναφέρουν και να ζητούν επανόρθωση για ανεπαρκείς υπηρεσίες, κακομεταχείριση και παραβιάσεις δικαιωμάτων.

ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ, ΟΧΙ ΤΗΣ «ΠΡΟΟΔΟΥ» ΤΗΣ

Τα παιδιά-μετανάστες είναι πρώτα και κύρια παιδιά. Έχουν τα ίδια δικαιώματα στην επιβίωση, την προστασία, την ανάπτυξη και τη συμμετοχή με τα παιδιά που δεν έχουν διασχίσει σύνορα. Έχουν τις ίδιες ανάγκες και δικαιώματα για καλή υγεία, επαρκή διατροφή, κατάλληλη ως προς την ανταπόκριση φροντίδα, ασφάλεια και προστασία, καθώς και ευκαιρίες για μάθηση και ψυχαγωγία.

Παραδοσιακά, η «επιτυχία» της ένταξης μετριέται με βάση τα «επιτεύγματα» ή την «πρόοδο» ενός/μιας CYP. Η ορθή πρακτική απαιτεί μια μετατόπιση της μέτρησης από το παιδί στο σύστημα – κυρίως στη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών στη νέα χώρα και, συγκεκριμένα, στο τι προσφέρεται σε ένα CYP για να υποστηρίξει την ένταξή του σε σχέση με τη φροντίδα, την προστασία, την ανάπτυξη και την αίσθηση της ευημερίας του.

Οι μετρήσεις ένταξης, που αφορούν τους/τις CYP, πρέπει να επικεντρώνονται στη διαθεσιμότητα, την πρόσβαση και την ποιότητα των υπηρεσιών και των συστημάτων και όχι στην «πρόοδο» του παιδιού ή του νέου.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

Η παρούσα εργαλειοθήκη βασίζεται στο μοντέλο ένταξης που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος “Family for Every Child” για την υποστήριξη των επαγγελματιών που εργάζονται με ασυνόδευτα παιδιά, τα οποία μετακινούνται από τη Μέση Ανατολή προς την Ευρώπη.

Στο μοντέλο, όπως φαίνεται στην Εικόνα 1, διερευνώνται οι διαστάσεις και τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την υποστήριξη της ένταξης ενός παιδιού ή νέου στη χώρα όπου ζει σήμερα, αναγνωρίζοντας ότι η διάρκεια της παραμονής του μπορεί να είναι περιορισμένη και ότι τα ίδια τα παιδιά μπορεί να σχεδιάζουν να μετακινηθούν σε άλλη χώρα ή να επιστρέψουν στην πατρίδα τους κάποια στιγμή – ή ότι η απόφαση αυτή μπορεί να τους επιβληθεί.

Στο μοντέλο ένταξης, ο/η CYP εξετάζεται με ολιστικό τρόπο και με επίκεντρο την οικογένεια. Δίνεται έμφαση στην αυτονομία και τις προσωπικές ικανότητες του παιδιού, σε συνδυασμό με το περιβάλλον και την κοινωνική του σύνδεση. Παράλληλα, διερευνάται η επιρροή της οικογένειας και ο αντίκτυπος που αυτή έχει στα κίνητρα και τη λήψη αποφάσεων του/της CYP. Αναγνωρίζεται η σημασία της σύνδεσης των παιδιών με τις οικογένειές τους και της παροχής υπηρεσιών για την υποστήριξη των οικογενειών, όταν αυτό απαιτείται (π.χ. βοηθώντας τις οικογένειες να αντιμετωπίσουν τις αλλαγές στη συμπεριφορά του παιδιού τους ως αποτέλεσμα της αβεβαιότητας της μετακίνησης). Επιπλέον, το μοντέλο υπογραμμίζει την ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη η συνολική επίδραση των εμπειριών του παιδιού ή του νέου στη ζωή του. Αυτές οι εμπειρίες περιλαμβάνουν όχι μόνο τη ζωή τους στη νέα χώρα, αλλά και τις προϋπάρχουσες που επηρέασαν τη ζωή τους πριν αλλάξουν περιβάλλον και πρέπει να είναι καθοριστικές σε κάθε προσέγγιση που αφορά το παιδί ή το νέο.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εικόνα 1: Εννοιολογικό μοντέλο ένταξης

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Αν και όλες οι διαστάσεις διασυνδέονται, κάθε διάσταση του μοντέλου εξετάζεται σε χωριστή ενότητα της εργαλειοθήκης για λόγους ευκολίας χρήσης.

Κάθε ενότητα περιλαμβάνει:

Βασικές δράσεις και προβληματισμούς για τους παρόχους υπηρεσιών και τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την υποστήριξη της ένταξης των παιδιών-μεταναστών. Μπορεί να πρόκειται για συγκεκριμένες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν, για ζητήματα που πρέπει να διερευνηθούν ή για άλλους σημαντικούς παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως οι συμφωνίες συνεργασίας ή ο σχεδιασμός δραστηριοτήτων και προγραμμάτων.

Μια **αφήγηση** που εξηγεί τη διάσταση, τα κύρια στοιχεία της και γιατί αυτά είναι σημαντικά στοιχεία για την υποστήριξη της ένταξης. Αυτή η αφήγηση έχει ως στόχο να θέσει τις βασικές εκτιμήσεις και τα συναφή σημεία πρακτικής στο πλαίσιο.

 Στην αφήγηση περιλαμβάνονται **σύνδεσμοι** προς πηγές που παρέχουν περαιτέρω πληροφορίες και προς εργαλεία και πόρους για τους επαγγελματίες. Δεδομένου ότι ο στόχος δεν είναι η αναπαραγωγή ή η επανάληψη χρήσιμων πληροφοριών που είναι διαθέσιμες αλλού, όπου είναι δυνατόν, οι πηγές αυτές επισημαίνονται. Σε άλλες περιπτώσεις, όπου υπάρχει κενό στην υπάρχουσα γνώση και πρακτική, αναφέρεται η ανάγκη για νέα εργαλεία ή οδηγίες στο μέλλον.

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες που περιέχει:

● **Σημεία για τους επαγγελματίες** που εργάζονται άμεσα με CYP για να τους βοηθήσουν στην καθημερινή τους πρακτική.

● Βασικές πηγές που σχετίζονται με τη διάσταση.

● **Παραδείγματα πρακτικής** που καταδεικνύουν πώς ένα ή περισσότερα θέματα από τη διάσταση έχουν μετατραπεί σε δράση.

Ιδανικά, κατά την υποστήριξη της διαδικασίας ένταξης των CYP, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι διαστάσεις του μοντέλου. Ωστόσο, ανάλογα με την παρεχόμενη υπηρεσία, μπορεί να είναι πιθανό μία ή δύο διαστάσεις να αποτελούν ιδιαίτερο σημείο εστίασης για δράση.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Ανεξάρτητα από τη διάσταση που εξετάζεται, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη δύο συγκεκριμένα ζητήματα, τα οποία θα πρέπει να διέπουν όλες τις δράσεις σύμφωνα με τις βασικές αρχές (που περιλαμβάνονται στην Ενότητα 2).

1. Η **εστίαση πρέπει να είναι στις ανάγκες των παιδιών και των νέων και όχι στην παροχή υπηρεσιών**. Τις περισσότερες φορές οι υπηρεσίες βασίζονται σε οργανισμούς, ενώ οι ανάγκες βασίζονται στο τι χρειάζονται τους/τις CYP. Οι αξιολογήσεις του παιδιού ή του νεαρού ενηλίκου και ο συνακόλουθος σχεδιασμός φροντίδας/παροχής υπηρεσιών θα πρέπει να βασίζονται στις ανάγκες. Εκτός από την καταλληλότερη αντιμετώπιση των αναγκών των CYP, η προσέγγιση με βάση τις ανάγκες δίνει περιθώρια για πιο δημιουργικό προσδιορισμό του τρόπου κάλυψης των αναγκών. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στην αξιοποίηση άλλων τομέων, μελών και ομάδων της κοινότητας που μπορεί παραδοσιακά να μην θεωρούνται πάροχοι υπηρεσιών.

2. Το μοντέλο ένταξης δεν θέτει χρονοδιαγράμματα για την ένταξη, αλλά **επικεντρώνεται στις προσεγγίσεις των συστημάτων και των παρόχων υπηρεσιών και στην ετοιμότητα σε όλα τα πιθανά σημεία της διαδρομής ενός παιδιού**. Τούτου λεχθέντος, θα υπάρξουν βεβαίως συγκεκριμένες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εντός γενικών χρονικών πλαισίων – για παράδειγμα, κατά την άφιξη και την υποδοχή, την παροχή βασικών αναγκών, την εγγραφή και τα νομικά έγγραφα και την υγειονομική περίθαλψη ή τον προγραμματισμό μελλοντικών υπηρεσιών πριν ο/η CYP «απογαλακτιστεί» από το σύστημα παιδικής φροντίδας. Η σημασία της παροχής προστασίας και της προώθησης της ανάπτυξης και της ευημερίας θα πρέπει να επικεντρώνεται τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, ανεξάρτητα από την πιθανή περαιτέρω μετακίνηση.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

› ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1: ΘΕΜΕΛΙΑ

Οι διαμορφωτικές εμπειρίες του παιδιού ή του νέου και πώς αυτές επηρεάζουν τον/την CYP στην τρέχουσα κατάστασή του.

› ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2: ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Ο βαθμός στον οποίο τα παιδιά και οι νέοι έχουν επιλογές και μπορούν να κάνουν επιλογές στη ζωή τους.

› ΔΙΑΣΤΑΣΗ 3: ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Δυνατά σημεία και δεξιότητες κάθε CYP

› ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ο εξωτερικός κόσμος και το περιβάλλον διαβίωσης του παιδιού ή του νέου

› ΔΙΑΣΤΑΣΗ 5: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Σχέσεις μεταξύ του παιδιού και του νέου και της ευρύτερης κοινότητας

› ΔΙΑΣΤΑΣΗ 6: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η επένδυση ενός παιδιού ή ενός νέου στο σημείο όπου βρίσκεται ή/και οι ικανότητες, οι στόχοι και οι ιδέες που θα του χρησιμεύσουν όπου κι αν βρίσκεται στο μέλλον.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1: ΘΕΜΕΛΙΑ

Οι διαμορφωτικές εμπειρίες του παιδιού ή του νέου και πώς αυτές επηρεάζουν τον/την CYP στην τρέχουσα κατάσταση του.

Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών

- Διασφαλίστε ότι ένα πλέγμα υπηρεσιών είναι διαθέσιμο στο σημείο υποδοχής και μετά την άμεση άφιξη. Μαζί με τις βασικές ανάγκες και την παροχή στέγασης/φροντίδας, αυτές θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων εξειδικευμένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας.
- Οι παρεχόμενες υπηρεσίες πρέπει να είναι κατάλληλες για την ηλικία και το αναπτυξιακό στάδιο και οι CYP πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση στις κύριες υπηρεσίες, όπως η εκπαίδευση, το συντομότερο δυνατό, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής υποστήριξης.
- Οι ατομικές αξιολογήσεις πρέπει να είναι ολιστικές και να επικεντρώνονται σε όλες τις διαστάσεις της ευεξίας. Οι αξιολογήσεις, στο μέτρο του δυνατού, πρέπει να κοινοποιούνται ώστε να αποφεύγεται η συνεχής επαναξιολόγηση. Αυτό μπορεί να απαιτεί την ανταλλαγή πληροφοριών και πρωτοκόλλων για κοινή εργασία.
- Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να εξετάζουν τις εμπειρίες που διαμόρφωσαν τον χαρακτήρα των CYP και το μεταναστευτικό τους ταξίδι, καθώς και τον αντίκτυπο που είχε αυτό στον/ στην CYP.
- Το προσωπικό και οι εθελοντές θα πρέπει να λαμβάνουν εξειδικευμένη εκπαίδευση για την υποστήριξη των CYP· αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τον εντοπισμό και την υποστήριξη ατόμων με υποκείμενες συναισθηματικές και ψυχολογικές ανάγκες ή ατόμων που μπορεί να έχουν βιώσει τραύμα.
- Η πολιτισμική διαμεσολάβηση και ο προσανατολισμός των CYP στο νέο τους περιβάλλον είναι θεμελιώδους σημασίας. Οι πληροφορίες πρέπει να μεταφράζονται στη μητρική γλώσσα.
- Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος της οικογένειας και οι υπηρεσίες θα πρέπει να παρέχουν στις οικογένειες την κατάλληλη υποστήριξη. Αυτό περιλαμβάνει τη διευκόλυνση της επαφής μεταξύ των CYP και των μελών της οικογένειας από τα οποία έχουν αποχωριστεί, εφόσον ο/η CYP το επιθυμεί.
- Οι οργανισμοί και οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να συντονιστούν για να διευκολύνουν τον ομαλό σχεδιασμό της φροντίδας και τη μετάβαση από την «άμεση υποστήριξη» στις κατάλληλες προβλέψεις «μακροπρόθεσμης» φροντίδας.
- Όπου είναι δυνατόν και ασφαλές, και με τη συγκατάθεση του/της CYP, θα πρέπει να δημιουργούνται δεσμοί με φορείς και παρόχους υπηρεσιών σε χώρες στις οποίες έχει ζήσει/ταξιδέψει ο/η CYP, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το ιστορικό και η κατάσταση των παιδιών είναι πλήρως κατανοητά.
- Ενδέχεται να απαιτηθεί συνηγορία για να διασφαλιστεί η παροχή των κατάλληλων υπηρεσιών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη συνεργασία με άλλους φορείς και παρόχους υπηρεσιών για τη διεκδίκηση συγκεκριμένων υπηρεσιών για τους/τις CYP, καθώς και για την αναθεώρηση πολιτικών, πλαισίων και τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Δεδομένου ότι οι υπηρεσίες έρχονται σε επαφή με τα παιδιά-μετανάστες κάποια στιγμή μετά την άφιξή τους σε μια νέα χώρα, είναι εύκολο να υποθέσουμε ότι τότε αρχίζει η διαδικασία της ένταξης. Ωστόσο, οι ανάγκες υποστήριξης ενός παιδιού επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από: (i) τις διαμορφωτικές του εμπειρίες, (ii) το τι του συμβαίνει και το κάνει να εγκαταλείψει τη δική του (ή την προηγούμενη) χώρα και (iii) τις εμπειρίες του στο ταξίδι προς τη νέα χώρα. Αυτό συνδέεται επίσης με την [ηλικία και την ανάπτυξη](#) και με το αν το παιδί ή ο νέος ταξίδεψε μόνος του ή με άλλα άτομα.

Οι λόγοι και οι περιστάσεις για τη μετακίνηση στη νέα χώρα πρέπει να γίνουν κατανοητοί, καθώς θα επηρεάσουν άμεσα την ένταξη. Για παράδειγμα, ένας/μία CYP που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα του λόγω συγκρούσεων ή πολέμου είναι πιθανόν να φέρει τραυματικές αναμνήσεις, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε μακροχρόνια [προβλήματα ψυχικής υγείας](#), όπως κατάθλιψη και διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD). Μια αναγκαστική μετακίνηση μπορεί επίσης να επηρεάσει την προθυμία του/της CYP να συμμετάσχει, καθώς και το επίπεδο δέσμευσής του/της να ζήσει σε μια νέα χώρα και, συνεπώς, την απόκρισή του στις υπηρεσίες. Αντίθετα, μια μετακίνηση που οφείλεται στην επιθυμία αναζήτησης μιας καλύτερης ζωής, μπορεί να οδηγήσει σε πιο θετικά συναισθήματα και ευκολότερη προσαρμογή στη νέα χώρα. Αν οι γονείς στέλνουν τους/τις CYP στο εξωτερικό για να εργαστούν και αναμένεται να στέλνουν εμβάσματα στις οικογένειές τους, μπορεί να δημιουργηθεί πρόσθετο άγχος στα παιδιά.

Η ποιότητα των σημαντικών σχέσεων ενός παιδιού διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο βλέπει τον κόσμο και το αν είναι σε θέση να αναπτύξει πλήρως τις δυνατότητές του.

Η προσκόλληση σε έναν σταθερό, ανταποκρινόμενο φροντιστή είναι κρίσιμη κατά τα πρώτα χρόνια της παιδικής ηλικίας, αλλά παραμένει σημαντική καθ' όλη τη διάρκεια της παιδικής και νεανικής ηλικίας. Ένα παιδί μεταφέρει τις εμπειρίες των σχέσεών του με την οικογένειά του, ανεξάρτητα από το αν το παιδί μετακινείται με την οικογένειά του, αν η οικογένεια παραμένει στην πατρίδα του ή αν τα μέλη της οικογένειας πεθαίνουν. Οι διαταραγμένοι δεσμοί, λόγω του χωρισμού και της απώλειας μελών της οικογένειας ή της αδυναμίας ενός φροντιστή να ανταποκριθεί στις ανάγκες του παιδιού, μπορεί να έχουν βαθύτατες επιπτώσεις στην ευεξία του παιδιού στο παρόν, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο οι CYP είναι σε θέση να διαμορφώσουν σχέσεις στο μέλλον.

Εάν **βασικές ανάγκες δεν έχουν καλυφθεί πριν** από τη μετακίνηση, καθώς και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού – για παράδειγμα, εάν ένα παιδί έχει χάσει τη σχολική εκπαίδευση, τις ευκαιρίες για παιχνίδι και την υγειονομική και οδοντιατρική περίθαλψη – το παιδί μπορεί όχι μόνο να εμφανίσει σημαντικά προβλήματα υγείας ή επίκτητες αναπηρίες, αλλά και η γνωστική, σωματική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξή του μπορεί να είναι υποδεέστερη της αναμενόμενης για τη χρονολογική ηλικία του παιδιού υπό κανονικές συνθήκες.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Αντίθετα, οι CYP που χρειάστηκε να αναλάβουν μεγάλες ευθύνες σε νεαρή ηλικία, για παράδειγμα, δουλεύοντας για να συντηρήσουν την οικογένειά τους ή ταξιδεύοντας μόνοι/ες τους, μπορεί να φαίνονται πολύ πιο ώριμοι/ες από ό,τι είναι συναισθηματικά και να αντιστέκονται στο να επιτρέψουν σε έναν νέο φροντιστή, όπως σε έναν ανάδοχο, να αναλάβει ξανά κάποιες ευθύνες. Η αντίσταση στην υποστήριξη μπορεί να μεγεθυνθεί από πολιτισμικούς παράγοντες και να προκαλέσει εντάσεις, όχι μόνο με τους φροντιστές, αλλά και με τους νόμους και τις διαδικασίες στη νέα χώρα. Για παράδειγμα, όταν δεν τους επιτρέπεται να εργάζονται, όταν οι μετακινήσεις τους είναι πιο ρυθμισμένες ή όταν αμφισβητείται η αντίληψή τους για [τους ρόλους των φύλων](#) και άλλους **κοινωνικούς κανόνες**.

Τέλος, **εμπειρίες κακοποίησης, εκμετάλλευσης και παραμέλησης** είτε στη χώρα καταγωγής τους είτε κατά τη διάρκεια της ίδιας της μετακίνησης, μπορεί να επηρεάσουν την ανάπτυξη και την εμπειρία του/της CYP στη νέα χώρα και, κατά συνέπεια, τη διαδικασία ένταξής τους. Ειδικότερα, τα παιδιά και οι νέοι που έχουν βιώσει την εμπορία ανθρώπων ή που έχουν εισέλθει παράνομα/ ανεπίσημα σε χώρες μπορεί να είναι λιγότερο πιθανό να αναζητήσουν βοήθεια ή να εμπιστευτούν υπηρεσίες μόλις φτάσουν σε μια νέα χώρα. Μπορεί, επίσης, όσοι εμπλέκονται στη διευκόλυνση της μεταφοράς τους να τους έχουν προϋδεάσει ώστε να αποφεύγουν την αστυνομία και άλλες αρχές προκειμένου να αποφύγουν τη σύλληψη ή τον επαναπατρισμό τους.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες

Σημεία για τον επαγγελματία

- Οι CYP πρέπει να «συναντώνται εκεί όπου βρίσκονται»¹⁰ και να μην εξαναγκάζονται να μιλήσουν για θέματα που τους προκαλούν δυσφορία.
- Είναι σημαντικό για τους/τις CYP να μπορούν να αλληλοεπιδρούν στη δική τους γλώσσα. Όταν υποβάλλονται ερωτήσεις στους/στις CYP, πρέπει το σκεπτικό τους πάντα να εξηγείται σαφώς στον/στην CYP, ώστε να μπορεί να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με το αν θα απαντήσει.
- Προσπαθήστε να εντοπίσετε ένα άτομο (για παράδειγμα ένα [μέντορα](#) ή [επίτροπο](#)) που μπορεί να παρασταθεί το παιδί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ένταξής του και με τον οποίο το παιδί μπορεί να αναπτύξει μια σχέση. Αυτό θα πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατό.
- Πάντα να διερευνάτε πώς μπορεί να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί επαφή με τα μέλη της οικογένειας και άλλα σημαντικά άτομα στη ζωή του/της CYP.
- Κατά τη διενέργεια αξιολογήσεων, θυμηθείτε να επικεντρωθείτε στις ανάγκες και όχι στις απαιτούμενες υπηρεσίες. Με τον τρόπο αυτό, τα σχέδια θα ανταποκρίνονται με μεγαλύτερη ακρίβεια στις ανάγκες των παιδιών.
- Αναπτύξτε ένα χάρτη ζωής ή/και ένα γενεαλογικό δένδρο με τους/τις CYP, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν πλήρως τις εμπειρίες τους, τις οικογενειακές συνθήκες και τα δίκτυα.
- Διασφαλίστε ότι το ατομικό σχέδιο ενός/μιας CYP είναι τεκμηριωμένο και ενημερωμένο από τις διαμορφωτικές εμπειρίες και το δίκτυο του/της CYP και λαμβάνει υπόψη τόσο τις βραχυπρόθεσμες όσο και τις μακροπρόθεσμες ανάγκες του.
- Παραμείνετε σε εγρήγορση για σημάδια τραυματισμού και σημεία και συμπτώματα πιθανής κακοποίησης. Τα παιδιά μπορεί να μη μιλούν για τέτοια θέματα, αλλά μπορεί να εκδηλώνονται μέσω ορισμένων συμπεριφορών. Μπορεί να χρειαστούν εξειδικευμένες υπηρεσίες για την παροχή κατάλληλης υποστήριξης στους/στις CYP.
- Να θυμάστε ότι οι CYP που έχουν την ίδια εθνικότητα, κουλτούρα ή πίστη μπορεί να έχουν παρόμοιες εμπειρίες, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι ίδιοι. Είναι προτιμότερο να υιοθετήσετε τη στάση «δεν γνωρίζω» παρά να κάνετε υποθέσεις.

Πηγές

- [Lives across cultures: Cross cultural human development](#) Pearson New International Edition. Gardiner, W. and Kosmitzki, C. (2013)
- [Children on the move: A guide to working with unaccompanied children in Europe](#) Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτροπείας (2021)
- [Welcome to Germany. A guide for unaccompanied minors](#) Bundesfachverband unbegleitete minderjährige Flüchtlinge e.V (2016)
- [Practical guide on the best interests of the child in asylum](#) European Asylum Support Office (2019)
- [Life maps](#) Κοινωνικές Υπηρεσίες του Leeds, Ηνωμένο Βασίλειο (αχρονολόγητο)
- [Guide to using ecomaps and genograms](#) (αχρονολόγητο)

¹⁰ Ξεκινήστε από το σημείο στο οποίο βρίσκεται ο/η CYP, επιδιώκοντας να κατανοήσετε και να αξιοποιήσετε τα δυνατά του/της σημεία.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Κατάλογος ελέγχου κατά την υποδοχή/άφιξη

Άμεση υποστήριξη:

Επείγουσα υγειονομική περίθαλψη

Παροχή κατάλληλου ρουχισμού και υποδομών υγιεινής

Φαγητό

Συνέντευξη με εργαζόμενο στην παιδική προστασία σε 24ωρη βάση για την αξιολόγηση των άμεσων αναγκών ασφάλειας και την πρόβλεψη κατάλληλου καταλύματος έκτακτης ανάγκης/τόπου ασφάλειας

Παροχή βοήθειας για την επικοινωνία με τους συγγενείς (τηλέφωνο/ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κ.λπ.), προκειμένου το παιδί να τους ενημερώσει ότι είναι ασφαλές

Αρχική καταγραφή αιτήματος ασύλου

Πληροφορίες για τα επόμενα βήματα σε κατάλληλη γλώσσα/μορφή, με δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων

Παροχή θρησκευτικής υποστήριξης (π.χ. χώρος προσευχής κ.λπ.), αν χρειάζεται.

Βραχυπρόθεσμη υποστήριξη (24-72 ώρες):

Προσδιορισμός βασικού/συνδετικού εργαζομένου που μπορεί να ενεργεί ως σημείο επαφής για τον/την CYP και να συντονίζει τις υπηρεσίες και την υποστήριξη

Προσδιορισμός ανεξάρτητου επιτρόπου που μπορεί να βοηθήσει στον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος

Εγγραφή σε ιατρικές υπηρεσίες για πιο μακροπρόθεσμη αξιολόγηση των αναγκών υγείας

Εγγραφή στην εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων και τμημάτων αναπλήρωσης

Παροχή πρόσβασης σε εγκαταστάσεις για την άσκηση θρησκευτικών καθηκόντων

Συνέντευξη με τον/την CYP ώστε να αρχίσουν να προσδιορίζονται οι μακροπρόθεσμες ανάγκες και να χαρτογραφούνται οικογένεια/ συγγενείς/κηδεμόνες με τους οποίους το παιδί θα μπορούσε να έρθει σε επαφή για να ενωθεί/υποστηριχθεί

Προσδιορισμός της καλύτερης πρόβλεψης σχετικά με τη διαβίωση του παιδιού

Αξιολόγηση τυχόν ειδικών αναγκών (αναπηρία κ.λπ.)

Συνέντευξη με τον/την CYP προκειμένου να εξακριβωθούν οι επιθυμίες και τα συναισθήματα και να δοθούν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές και τις υποχρεωτικές διαδικασίες

Έναρξη της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος για τον καθορισμό των σχεδίων φροντίδας – κάλυψη των αναγκών όπως αυτές έχουν προσδιοριστεί.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2: ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Ο βαθμός στον οποίο τα παιδιά και οι νέοι έχουν επιλογές και μπορούν να κάνουν επιλογές στη ζωή τους.

Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών

- Προσανατολισμός των υπηρεσιών ώστε να παρέχεται ο μέγιστος δυνατός έλεγχος και επιλογή στα παιδιά. Αν και οι επιλογές θα περιορίζονται από τα πολιτικά και νομικά πλαίσια, η αύξηση των διαδικασιών συμμετοχής των παιδιών στον σχεδιασμό, τη διαχείριση και την αξιολόγηση των υπηρεσιών μπορεί να προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες στα παιδιά να έχουν την αίσθηση του ελέγχου και της αυτονομίας.
- Παροχή ακριβών και κατανοητών πληροφοριών με τρόπους που είναι κατάλληλοι ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης, και σε σχετικές γλώσσες.
- Ανάπτυξη ή σύνδεση με προγράμματα καθοδήγησης από [μέντορα](#) και [υποστήριξης από ομοεθνείς](#) της ίδιας ηλικίας για την ενδυνάμωση και την αύξηση της ανθεκτικότητας των CYP.
- Χρήση πολιτισμικών διαμεσολαβητών κατά την ανάπτυξη και επεξήγηση των πληροφοριών, για να αυξηθεί η μεταφορά και η κατανόηση των βασικών πληροφοριών.
- Διασφάλιση ότι το προσωπικό και οι εθελοντές έχουν πρόσβαση σε τακτική κατάρτιση για να αναπτύξουν δεξιότητες υποστήριξης των CYP και να παραμένουν ενήμεροι σχετικά με τα νομικά και πολιτικά πλαίσια.
- Διασφάλιση ότι οι CYP έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη ανεξάρτητη νομική συμβουλή για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών του ασύλου και του προσφυγικού και τυχόν άλλου νομικού καθεστώτος.

Αυτονομία – το αίσθημα της αυτενέργειας και η ικανότητα να έχει κάποιος τον έλεγχο των πτυχών της ζωής του – είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία και την ανθεκτικότητα ενός παιδιού ή νέου. Έχει διαπιστωθεί ότι οι ψυχικά ανθεκτικοί/ές CYP (που μπορούν να επιβιώσουν ή και να προοδεύσουν υπό δύσκολες συνθήκες και να ξεπεράσουν τις αντιξοότητες) διαθέτουν συγκεκριμένα προσωπικά χαρακτηριστικά, όπως η αίσθηση της αυτοεκτίμησης και η πίστη στην ικανότητά τους να κάνουν τη διαφορά στη ζωή τους.

Η πραγματικότητα για τα παιδιά-μετανάστες μαρτυρά ότι, παρά τα φαινόμενα, πολλά από αυτά δεν έχουν τον έλεγχο της ζωής τους. Οι αποφάσεις σχετικά με την αρχική μετακίνηση λαμβάνονται συχνά από τους γονείς των CYP και, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις τα μεγαλύτερα παιδιά και οι νέοι παίρνουν την σχετική απόφαση, οι επιλογές τους για το πού θα μετακινηθούν περιορίζονται συνήθως στις τοποθεσίες στις οποίες έχουν δίκτυα ή συγγενείς ή όπου πιστεύουν ότι θα βρουν καλύτερες ευκαιρίες. Αν τρίτοι, όπως διακινητές ή λαθρέμποροι, παίρνουν την απόφαση για τη μετακίνηση, τότε ο έλεγχος είναι ακόμη μικρότερος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι CYP μπορεί να χάσουν κάθε υποστήριξη, εγκαταλείποντας την εκπαίδευση και χάνοντας την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Ενδεχομένως δε, να τους ζητηθεί να εργαστούν (παράνομα) μέχρι να εξοφλήσουν τα χρέη τους. Κατά συνέπεια, διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Η ποσότητα και η ποιότητα των **πληροφοριών και της υποστήριξης** που έχει ένα παιδί ή ένας νέος (και η οικογένειά του) σχετικά με την κατάσταση στη νέα χώρα έχει σημαντική επίδραση στην ικανότητα του παιδιού ή του νέου να λαμβάνει τεκμηριωμένες αποφάσεις.

Όταν το παιδί ταξιδεύει παράνομα για να ζητήσει άσυλο σε μια νέα χώρα, είναι απίθανο οι πληροφορίες να είναι επίσημα διαθέσιμες. Ως αποτέλεσμα, συχνά τα παιδιά βασίζονται σε άτυπες πληροφορίες μέσω τρίτων που έχουν ήδη μετακινηθεί στη χώρα. Ωστόσο, οι πληροφορίες αυτές μπορεί να είναι αποσπασματικές ή ανεπίσημες.

Οι απόψεις για το πώς μπορεί να είναι η ζωή στη νέα χώρα μπορεί να διαμορφωθούν από παρεξηγήσεις που έχουν προκύψει μέσω των μέσων ενημέρωσης ή άλλων πηγών. Για παράδειγμα, οι CYP και οι οικογένειές τους μπορεί να πιστεύουν ότι ένα παιδί ή ένας νέος θα έχει χρήματα ή/και θα μπορεί να εργαστεί, ή μπορεί να προσδοκούν ένα περιβάλλον διαβίωσης διαφορετικό από την πραγματικότητα, στην οποία ο/η CYP θα θεωρείται παιδί με περιορισμένες επιλογές όσον αφορά τις δραστηριότητες και τις μετακινήσεις του.

Οι αποφάσεις, όπως ο τόπος και το περιβάλλον στο οποίο ζουν οι CYP καθώς και οι υπηρεσίες και η υποστήριξη που δέχονται, συχνά λαμβάνονται αλλά και αλλάζουν από τις αρχές και τους παρόχους υπηρεσιών. Οι υπηρεσίες περιορίζονται από την έλλειψη χρηματοδότησης και νομικής πρόβλεψης και από τα πλαίσια πολιτικής που μπορεί να επικεντρώνονται περισσότερο σε θέματα μετανάστευσης/ελέγχου της μετανάστευσης, παρά σε θέματα φροντίδας με επίκεντρο το παιδί. Ακόμη και στις περιπτώσεις όπου τα πλαίσια είναι ολιστικά και επικεντρώνονται στη φροντίδα και την ευημερία των παιδιών, η αδυναμία ακριβούς πρόβλεψης του αριθμού των παιδιών και των οικογενειών που αφικνούνται μπορεί να σημαίνει ότι, ακόμη και αν οι υπηρεσίες θα έπρεπε να είναι διαθέσιμες, μπορεί στην πράξη να μην υπάρχουν.

Είναι ουσιώδες οι πάροχοι υπηρεσιών να παρέχουν στους/στις CYP ακριβείς πληροφορίες και επιλογές που τους επιτρέπουν να έχουν τον έλεγχο της ζωής τους. Αυτό μπορεί να γίνει με μικρούς αλλά σωρευτικούς τρόπους, όπως η αύξηση των επιπέδων συμμετοχής των CYP στη διαχείριση των προγραμμάτων και στη λήψη αποφάσεων σχετικά με αυτά, συμπεριλαμβανομένων των προτιμώμενων δραστηριοτήτων, του σχεδιασμού και της προετοιμασίας γευμάτων και των προγραμμάτων υποστήριξης από ομάδα ομοεθνών της ίδιας ηλικίας. Αυτό δεν υποκαθιστά τη δυνατότητα των παιδιών και των νέων να έχουν πραγματική επιλογή στις μεγάλες αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους, αλλά μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων αρνητικών επιπτώσεων, διασφαλίζοντάς τους την αίσθηση ότι η γνώμη τους μετράει και ότι μπορούν να κάνουν τη διαφορά.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Όταν ένας/μία CYP έχει μια θρησκευτική πίστη, αυτό μπορεί επίσης να προσφέρει μια αίσθηση άνεσης, νοήματος και ελέγχου.

Μια κεντρική ανησυχία για όλους τους/τις CYP που βρίσκονται σε μια νέα χώρα αφορά στη νομική βάση της παρουσίας τους και τι αυτό σημαίνει για τα μελλοντικά τους σχέδια. Για τα άτομα κάτω των 18 ετών, μπορεί να χορηγηθεί άδεια παραμονής μέχρι τα 18, οπότε και θα ληφθούν περαιτέρω αποφάσεις σχετικά με το μακροπρόθεσμο καθεστώς τους. Οι αποφάσεις σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου ή το καθεστώς διαμονής συχνά απαιτούν χρόνο, μερικές φορές χρόνια, για να διεκπεραιωθούν. Είναι δύσκολο για ένα παιδί να δεσμευτεί σε οποιοδήποτε νέο περιβάλλον, αν το μέλλον είναι αβέβαιο και αν το σύστημα είναι συγκεχυμένο.

Η παροχή ανεξάρτητων, φιλικών προς τους/τις CYP ορθών συμβουλών και πληροφοριών σε θέματα όπως η μετανάστευση ή η περαιτέρω μετακίνηση είναι ζωτικής σημασίας, για να μπορέσουν τα παιδιά να κατανοήσουν τα δικαιώματά τους και να διαπραγματευτούν την πορεία τους στα διάφορα συστήματα που θα συναντήσουν.

Υπηρεσίες που περιλαμβάνουν **ανεξάρτητες νομικές συμβουλές και επιτροπεία** μπορούν να αποτελέσουν το κλειδί για την παροχή τέτοιων πληροφοριών και υποστήριξης. Στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών ή παιδιών που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους, οι **αποτελεσματικές δομές επιτροπείας** κρίνονται απαραίτητες για την προστασία των δικαιωμάτων και των βέλτιστων συμφερόντων τους.

Το ταξίδι σε μια νέα χώρα μπορεί να βασίζεται στην αβεβαιότητα και την έλλειψη ορθών πληροφοριών, αλλά το ίδιο ακριβώς μπορεί να ισχύει και για τις αποφάσεις σχετικά με τη μετακίνηση σε άλλη χώρα (για επανεγκατάσταση ή επανένωση με μέλη της οικογένειας) ή την επιστροφή στην πατρίδα. Οι CYP μπορεί να μην έχουν ζήσει στη χώρα γέννησής τους για μεγάλο χρονικό διάστημα και η κατάσταση που θυμούνται να έχει πια αλλάξει. Τόσο για τη μετακίνηση όσο και για την επιστροφή, πρέπει να υπάρχουν ακριβείς και προσιτές πληροφορίες στους/στις CYP σχετικά με τη διαθέσιμη βοήθεια και τα υπάρχοντα δίκτυα, μια σαφής αξιολόγηση των αναγκών τους κατά τη μετακίνηση/επιστροφή και ένα σχέδιο για το πώς αυτές οι ανάγκες θα καλυφθούν.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες

Σημεία για τον επαγγελματία

- Εξασφαλίστε ότι οι CYP κατανοούν τα δικαιώματά τους και όλες τις διαδικασίες από την αρχή, ώστε να είναι πάντα ξεκάθαρο τι θα συμβεί στη συνέχεια.
- Οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται με τρόπους προσπελάσιμους και φιλικούς προς τα παιδιά και στις κατάλληλες γλώσσες.
- Να παρακολουθείτε τακτικά τον/την CYP, ώστε να ενημερώνεται για κάθε βήμα και να μην αναρωτιέται τι συμβαίνει. Η γνώση του τι συμβαίνει μπορεί να βοηθήσει τον/την CYP να αισθανθεί ότι έχει περισσότερο τον έλεγχο, ακόμη και αν ακόμη περιμένει να ληφθούν οι αποφάσεις.
- Χρησιμοποιήστε συμμετοχικές διαδικασίες σχεδιασμού με επίκεντρο τα παιδιά για να προετοιμαστείτε για οποιαδήποτε αλλαγή τοποθεσίας.
- Εξετάστε το ενδεχόμενο να παρέχετε ένα ημερολόγιο στους/στις CYP ώστε να μπορούν να ανατρέχουν σε αυτό όταν έχουν αμφιβολίες.
- Σε περιβάλλοντα όπου τα CYP έχουν περιορισμένο έλεγχο και αυτονομία, η επιλογή εξακολουθεί να είναι εφικτή και θα πρέπει να παρέχεται, έστω και με μικρούς αλλά ουσιαστικούς τρόπους, όπως η επιλογή ρούχων ή φαγητού και η δυνατότητα άσκησης των θρησκευτικών καθηκόντων.
- Ενθαρρύνετε τους/τις μεγαλύτερους/ες σε ηλικία CYP να βοηθήσουν τους/τις άλλους/ άλλες CYP. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω προγραμμάτων υποστήριξης και καθοδήγησης από ομάδα ομοεθνών της ίδιας ηλικίας, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την αυτοπεποίθηση και την αίσθηση ενδυνάμωσης.

Πηγές

- [How to convey child-friendly information to children in migration. A handbook for frontline professionals](#) Συμβούλιο της Ευρώπης (2018)
- [Working in partnership with children on the move: Strategies and tools for meaningful participation](#) Διεθνές Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την Ανάπτυξη σε συνεργασία με το Destination Unknown (2022)
- [Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα παιδιά-μετανάστες. Εκπαιδευτικό υλικό για την πρόσβαση των μεταναστών στη δικαιοσύνη](#) Διεθνής Επιτροπή Νομικών (2021)
- [Εργαλειοθήκη επιτροπείας](#) ProGuard. Διαδικτυακή εργαλειοθήκη
- [Συστήματα επιτροπείας ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση](#) FRA (2022)
- [Δρόμοι προς την ένταξη. Εκπαίδευση για μέντορες κοινότητας: επικοινωνία, διαπολιτισμικές και κοινωνικές δεξιότητες](#): Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2021)
- ["Τα δικαιώματά σας είναι πάντα μαζί σας": Ένα εγχειρίδιο παραμυθιών και χειροτεχνίας](#) METAdrasi (2023)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες (συνέχεια)

Παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής:

Παροχή πληροφοριών

- Οι πάροχοι υπηρεσιών διευκολύνουν τη συμπερίληψη και την τεκμηριωμένη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων και αντιμετωπίζουν τα εμπόδια στη συμμετοχή δημιουργώντας χώρους και διαδικασίες για τη συμμετοχή των παιδιών. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της κατάρτισης και τροποποίησης των σχεδίων φροντίδας και ανάπτυξης, της χρήσης διαδραστικών εργαλείων σχεδιασμού με επίκεντρο το παιδί και της παροχής έγκαιρης και επίκαιρης πληροφόρησης σε προσπελάσιμες και φιλικές προς τα παιδιά μορφές.
- Σύντομα vlogs από πρώην πρόσφυγες που δημοσιεύονται στο YouTube, στο TikTok και σε άλλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης στη γλώσσα των ασυνόδευτων παιδιών.
- Φιλικά προς τα παιδιά φυλλάδια για παιδιά πρόσφυγες για διάφορα θέματα, με αποφθέγματα και συμβουλές από παιδιά πρόσφυγες (Jugendliche ohne Grenzen, 2017).
- Ψηφιακές πλατφόρμες στις οποίες οι CYP μπορούν να έχουν πρόσβαση για να αναζητήσουν πληροφορίες, να θέσουν ερωτήσεις και να συνδεθούν με άλλους. Αυτές διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, στην Ιταλία, το [Refugee Info](#) παρέχει έναν αριθμό WhatsApp, μια σελίδα στο Facebook και έναν σύνδεσμο στην ηλεκτρονική υπηρεσία [πληροφοριών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες](#)

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Πολιτισμική διαμεσολάβηση και ανεξάρτητη συμβουλευτική

Η νομική κατάσταση είναι συχνά εξαιρετικά πολύπλοκη και δύσκολα κατανοητή από τους/τις CYP. Στην πράξη, συχνά εξαρτώνται από τις συμβουλές και – κυρίως – τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι επίτροποι και οι κηδεμόνες τους. Οι [πολιτισμικοί διαμεσολαβητές](#) και η ανεξάρτητη συμβουλευτική παρέχουν πληροφορίες στους/στις CYP σχετικά με τα δικαιώματα και τις επιλογές τους και τους δίνουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τα συμφέροντά τους.

Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι σε ορισμένα πλαίσια οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές είναι και οι ίδιοι μετανάστες. Ενώ μπορούν να λειτουργήσουν ως γέφυρα μεταξύ των νεοαφιχθέντων και των μακροχρόνια εγκατεστημένων πληθυσμών, οι διαμεσολαβητές αυτοί μπορεί να μην παρέχουν πάντα επαγγελματικές υπηρεσίες, εάν δεν είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι. Επιπλέον, ο ρόλος τους μπορεί να περιορίζεται στο να χρησιμοποιούνται μόνο ως διερμηνείς.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 3: ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Δυνατά σημεία και δεξιότητες κάθε CYP

Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών

- Συντονισμός με άλλους φορείς και παρόχους υπηρεσιών για να διασφαλιστεί ότι υπάρχει ένα πλέγμα ευκαιριών μάθησης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και ψυχαγωγίας για τους/τις CYP που είναι κατάλληλες για το στάδιο ανάπτυξης και την ηλικία τους.
- Ένταξη μιας προγραμματισμένης και προσανατολισμένης στους στόχους προσέγγισης σε όλες τις παρεχόμενες υπηρεσίες και δραστηριότητες.
- Υιοθετήστε μια προσέγγιση βασισμένη στα δυνατά σημεία σε κάθε σχεδιασμό με τους/τις CYP.
- Ένταξη της προώθησης της θετικής ταυτότητας σε όλες τις δραστηριότητες και είτε ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων που εστιάζουν σε περιθωριοποιημένους/ες CYP είτε συνεργασία με/παραπομπή σε άλλα εξειδικευμένα προγράμματα (π.χ. για ΛΟΑΤΚΙ+, αναπηρία κ.λπ.).
- Προώθηση μαθησιακών, ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και ευκαιριών στις οποίες οι CYP μπορούν να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητές τους και να ενδυναμωθούν, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων εκπαίδευσης/ υποστήριξης μεταξύ ομοεθνών παρόμοιας ηλικίας και ευκαιριών ουσιαστικής συμμετοχής.
- Διασφάλιση συνεχούς κατάρτισης, ανάπτυξης ικανοτήτων, εποπτείας και πρόσβασης σε υποστήριξη ψυχικής υγείας για το προσωπικό και τους εθελοντές, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τους/τις CYP, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που μπορεί να βιώνουν τις συνέπειες της απώλειας και του τραύματος.
- Εξασφάλιση της πρόσβασης των CYP σε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υποστήριξης, για να τα βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις των διαφόρων τραυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας και του χωρισμού.

Οι προσωπικές ικανότητες των παιδιών και των νέων και ο τρόπος με τον οποίο αυτές ενισχύονται και αλληλεπιδρούν με άλλες διαστάσεις του μοντέλου ένταξης, έχουν ίσως τον ισχυρότερο αντίκτυπο στην ένταξη των CYP παιδιών και των νέων. Σε περιπτώσεις όπου οι υπηρεσίες είναι περιορισμένες ή μη προσπελάσιμες λόγω νομικού καθεστώτος ή τοποθεσίας, οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν συχνά να υποστηρίξουν με τον πιο χρήσιμο τρόπο τις εξελισσόμενες ικανότητες των CYP. Για παράδειγμα, μέσω της παροχής άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης, παροχής safe spaces και δεξιοτήτων διαβίωσης. Η ευαισθητοποίηση, η κατανόηση και η εξοικείωση με τα νέα κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα, μεταξύ άλλων αναφορικά με το φύλο και τις σχέσεις είναι ζωτικής σημασίας, καθώς αυτά συχνά διαφέρουν σημαντικά σε σχέση με τις εμπειρίες των CYP πριν από τη μετανάστευση.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Οι προσωπικές ικανότητες είναι βαθιά ριζωμένες στις προηγούμενες εμπειρίες ενός/μιας CYP καθώς και στον τρόπο παροχής των υπηρεσιών και εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Για παράδειγμα, η ικανότητα ενός παιδιού να λαμβάνει αποφάσεις (αυτονομία) και να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις συνδέεται με το περιβάλλον εκπαίδευσης και φροντίδας του. Ομοίως, η αίσθηση ταυτότητας και η αυτοπεποίθηση ενός παιδιού επηρεάζεται από τις κοινωνικές του σχέσεις. Τα παιδιά και οι νέοι θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν τις δικές τους σχέσεις και να ενθαρρύνονται να δημιουργούν δεσμούς εκτός των συνήθων κοινωνικών τους κύκλων.

Οι υπηρεσίες και η στήριξη θα πρέπει πάντα να κατατείνουν στην ανάπτυξη και την αξιοποίηση των χαρακτηριστικών που συμβάλλουν στην **ανθεκτικότητα**, συμπεριλαμβανομένης της **αίσθησης ελέγχου και της ικανότητας του παιδιού να κάνει τη διαφορά**.

Η ικανότητα να κάνει κανείς τη διαφορά στη ζωή του και να έχει μια αίσθηση αυτοπεποίθησης συνδέεται στενά με την **ανθεκτικότητα**. Τα χαρακτηριστικά των ανθεκτικών CYP περιλαμβάνουν θετικές σχέσεις με συνομηλίκους και ενήλικες, ευελιξία (όσον αφορά την ικανότητα κατανόησης και προσαρμογής σε νέες καταστάσεις και αντιμετώπισης προκλήσεων) και την ικανότητα πρόσβασης σε μια σειρά υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η πνευματικότητα, η θετικότητα και η αισιόδοξη άποψη για το μέλλον μπορούν, επίσης, να συμβάλουν στην ανθεκτικότητα.

Δεν πρέπει να παραβλέπεται ο αντίκτυπος του τραύματος που βιώνουν τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια πριν από την αναχώρηση από τη χώρα τους, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και μετά την άφιξη. Για ορισμένους/ες CYP, το τραύμα αυτό θα διαλυθεί φυσιολογικά, καθώς θα παραμένουν περισσότερο στην χώρα άφιξης, ενώ για άλλους/ άλλες θα χρειαστεί επαγγελματική φροντίδα ψυχικής υγείας. Ωστόσο, είναι σημαντικό να μην θεωρούμε όλα τα παιδιά και τους νέους ως αβοήθητα θύματα, καθώς αυτό μπορεί να αναιρέσει τις δυνάμεις και τα ταλέντα που διαθέτουν. Πράγματι, η ανεξαρτησία και η ικανότητα των παιδιών και των νέων να ταξιδεύουν μπορεί κατά κάποιο τρόπο να υποστηρίξει την ανθεκτικότητά τους, καθώς τους έδωσε μια αίσθηση επιτυχίας και τους βοήθησε να αποκτήσουν δεξιότητες κατά τη διαδικασία αυτή.

Οι προσωπικές ικανότητες συνδέονται, επίσης, με μια θετική αίσθηση αυτοεκτίμησης. Αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο σε σχέση με θέματα ταυτότητας που μπορεί να θεωρούνται «λιγότερο καλά» ή ταμπού, όπως το φύλο, η σεξουαλικότητα και η αναπηρία.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες

Σημεία για τον επαγγελματία

- Να εργάζεστε με γνώμονα την ανθεκτικότητα, υποστηρίζοντας την ταυτότητα του/της CYP, την αυτοεκτίμηση και την ικανότητά τους να κάνουν τη διαφορά και να αναλάβουν τον έλεγχο της ζωής τους.
- Εξηγήστε και δώστε ευκαιρίες στους/στις CYP να εξερευνήσουν τα κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα της νέας χώρας, μεταξύ άλλων μέσω της [σεξουαλικής αγωγής και της εκπαίδευσης](#) σε θέματα σχέσεων.
- Υποστηρίξτε τους/τις CYP ώστε να έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες για την προώθηση της ταυτότητας και της ευημερίας, όπως αυτές που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα και την αναπηρία.
- Βεβαιωθείτε ότι τα σχέδια που σχεδιάζονται για τους/τις CYP περιλαμβάνουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των ταλέντων τους, με βάση τα ενδιαφέροντα και τα δυνατά τους σημεία.

Πηγές

- [Υποστήριξη της ψυχικής υγείας και της ευημερίας των νέων που ζητούν άσυλο: Η περίπτωση της φροντίδας που βασίζεται σε δεδομένα και λαμβάνει υπ' όψη το τραύμα](#) Refugee Rights Europe (2021)
- [Ενότητες αυτοεκπαίδευσης της Enable](#) και [ενότητες κατάρτισης εκτός σύνδεσης της Enable](#) Enable (2019) Στα αραβικά και στα αγγλικά για εκπαιδευτικούς και καθηγητές. Βασικές στάσεις, τραύμα, ένταξη και αποκλεισμός, συν-ενίσχυση, κίνητρα, αυτοαντίληψη, αυτορρυθμιζόμενη μάθηση.
- [InBrief: Resilience Series](#) Πανεπιστήμιο Harvard (2022) Πηγές στον ιστότοπο, συμπεριλαμβανομένων βίντεο σχετικά με την ανθεκτικότητα των παιδιών και των νέων.
- [Υποστήριξη από ομότιμους σε εθελοντές κηδεμόνες για Ασυνοδέυτους Αηλίκους Αιτούντες Άσυλο](#) Τεκμηρίωση της πιλοτικής φάσης (2019)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες (συνέχεια)

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Υποστήριξη για άτομα ΛΟΑΤ+

- Η οργάνωση Queer Refugees Deutschland παρέχει συμβουλές και πληροφορίες για τις κοινότητες ΛΟΑΤ+ προσφύγων σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, καθώς και άλλες σχετικές πληροφορίες. Η υποστήριξη είναι προσβάσιμη με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων διαδικτυακά και τηλεφωνικά. Διατίθενται έντυπες πληροφορίες που περιλαμβάνουν κωδικούς QR για να μπορείτε να έχετε πρόσβαση σε πρόσθετες πληροφορίες.

<https://www.queer-refugees.de/wp-content/uploads/2018/10/short-guide-for-lgbti-refugees-in-germany-englisch.pdf>

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Εκπαίδευση σε θέματα φύλου και σχέσεων σχετικά με το σεξ, το σώμα και την υγεία σε διάφορες γλώσσες

Τα παιδιά-μετανάστες αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις στην κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών και των κοινωνικών προτύπων μιας νέας χώρας, και αυτό συχνά συνδυάζεται με την έλλειψη εκπαίδευσης σε θέματα φύλου και σχέσεων στις χώρες προέλευσης. Η σουηδική οργάνωση [RFSU](https://www.rfsu.se) ανέπτυξε μια προσέγγιση που συνδυάζει την εκπαίδευση στη σουηδική γλώσσα με τη σεξουαλική εκπαίδευση. Περιλαμβάνει πρόγραμμα σπουδών για θέματα όπως ασφαλέστερο σεξ, λαγνεία και απόλαυση, έμφυλες νόρμες, βία για λόγους τιμής, συναίνεση, αναπαραγωγή και δικαιώματα.

Αυτό συνοδεύεται από μια σειρά βίντεο για 17 θέματα για το σεξ, το σώμα και την υγεία, διαθέσιμα σε 16 διαφορετικές γλώσσες.

<https://www.rfsu.se/upos>

<https://sdgs.un.org/partnerships/providing-sex-education-young-migrants-sweden>

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ο εξωτερικός κόσμος και το περιβάλλον διαβίωσης του παιδιού ή του νέου

Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών

- Συνηγορία ώστε η διαβίωση σε κέντρο υποδοχής/αρχικής εγκατάστασης να ολοκληρώνεται όσο το δυνατόν ταχύτερα, προκειμένου να μπορούν οι CYP να τοποθετηθούν σε δομές μακροχρόνια φροντίδας το συντομότερο δυνατόν.
- Διασφάλιση ότι η παροχή φροντίδας βασίζεται στην ηλικία και την ανάπτυξη ενός /μιας CYP και διατίθεται ένα πλέγμα διαθέσιμων επιλογών, όπως η ανεξάρτητη διαβίωση για μεγαλύτερους/ες CYP και η ανάδοχη φροντίδα για παιδιά-μετανάστες.
- Υποστήριξη και συνηγορία της ολοκληρωμένης εκπαίδευσης και της πρόσβασης σε τοπικούς αθλητικούς, ψυχαγωγικούς συλλόγους και ομάδες, ώστε τα παιδιά να αρχίσουν αμέσως να δημιουργούν δεσμούς με το περιβάλλον και τους συνομηλικούς τους.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που συνδέονται με τοπικούς εργοδότες.
- Υποστήριξη της εκμάθησης γλωσσών και των τάξεων ενισχυτικής διδασκαλίας για να διευκολυνθεί και να συμπληρωθεί η ένταξη στην κανονική εκπαίδευση.
- Εξασφάλιση της πρόσβασης σε θρησκευτικές κοινότητες και εξεύρεση ευκαιριών άσκησης των θρησκευτικών καθηκόντων.
- Πρόσληψη και εκπαίδευση πολιτισμικών διαμεσολαβητών – συμπεριλαμβανομένων εθελοντών από την κοινότητα – οι οποίοι μπορούν να υποστηρίξουν την ένταξη των παιδιών και να βοηθήσουν στην κατανόηση των κοινωνικών κανόνων.
- Ενδεχομένως, πρόσληψη εθελοντών που μπορούν να υποστηρίξουν και να διευθύνουν δραστηριότητες για τα παιδιά, ώστε να τους δοθούν ευκαιρίες να αναπτύξουν δεξιότητες, αλλά και τα κοινωνικά τους δίκτυα.
- Συντονισμός με τους παρόχους υγείας για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων των προληπτικών υπηρεσιών και της υποστήριξης της ψυχικής υγείας, εάν απαιτείται.

Το περιβάλλον, το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως ο εξωτερικός κόσμος του παιδιού ή του νέου και οι ευκαιρίες που τελικώς δημιουργούνται, επηρεάζει τόσο τις εξελισσόμενες προσωπικές τους ικανότητες όσο και την κοινωνική τους σύνδεση. Για παράδειγμα, στην Ιταλία, η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική μέχρι τα 16 έτη και όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση. Ωστόσο, τα σχολεία δεν είναι υποχρεωμένα να παρέχουν τάξεις για να καλύψουν το κενό και αυτό σημαίνει ότι στην πράξη τα παιδιά μπορεί να μην είναι σε θέση να συμμετέχουν πλήρως στα μαθήματα.¹¹ Στη Σουηδία, αν και όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση, η εκπαίδευση δεν είναι υποχρεωτική για τα παιδιά που ζητούν άσυλο.¹²

¹¹ <https://asylumineurope.org/reports/country/italy/reception-conditions/employment-and-education/access-education/>

¹² <https://asylumineurope.org/reports/country/sweden/reception-conditions/employment-and-education/access-education/>

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Άφιξη και τοποθέτηση

Ένα βασικό ζήτημα για όλους/όλες τους/τις CYP που φτάνουν σε μια νέα χώρα είναι η τοποθέτησή τους: πού θα ζήσουν και πώς θα τους παρέχεται φροντίδα. Στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχει κάποιο είδος [κέντρου υποδοχής](#) στο οποίο οι CYP θα τοποθετούνται προσωρινά κατά την άφιξή τους μέχρι να γίνει η επεξεργασία του φακέλου τους. Τα κέντρα υποδοχής μπορεί να μην έχουν απαραίτητως φυσική μορφή: μπορεί να είναι μια περιοχή ή ένας χώρος στον οποίο το παιδί παραμένει μέχρι να ληφθούν αποφάσεις (τα κέντρα κράτησης για CYP δεν είναι αποδεκτά και θα πρέπει να αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις, ιδίως για τα μικρότερα παιδιά).

Οι απόψεις και τα συναισθήματα των CYP σχετικά με την κατάστασή τους επηρεάζονται έντονα από το χρονικό διάστημα που παραμένουν στην υποδοχή και από την υποστήριξη που λαμβάνουν, καθώς και από τις πληροφορίες που τους παρέχονται κατά την άφιξή τους σχετικά με τις διαδικασίες και τα επόμενα βήματα.

Οι μεταφραστικές υπηρεσίες πρέπει να οργανώνονται προσεκτικά και σκόπιμα. Μετά την άφιξη, μπορεί να ξεκινήσουν οι διαδικασίες καταγραφής και οι νομικές διαδικασίες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, η επαλήθευση της ηλικίας. Ενώ ορισμένοι/ες CYP μπορεί να αισθάνονται ανακούφιση που έφτασαν στον προορισμό τους, πρόκειται πιθανώς για μια περίοδο συγκίνησης και σύγχυσης.

Η ύπαρξη εξειδικευμένων υπηρεσιών σε ένα σημείο μπορεί να είναι πρακτική, αλλά αυτή η προσέγγιση ενέχει τον κίνδυνο να δημιουργήσει συγκεντρώσεις παιδιών-μεταναστών, περιορίζοντας τις ευκαιρίες για ανάμειξη και καθυστερώντας την ένταξη. Αντίθετα, όταν οι CYP διασκορπίζονται σε χώρους τοποθέτησης χωρίς σαφές σχέδιο και με επάρκεια πόρων, μπορεί να μην έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες τους. Οι δεσμοί με την ευρύτερη οικογένεια ή τους φίλους θα πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη κατά την τοποθέτηση σε έναν χώρο, καθώς αυτό θα έχει αντίκτυπο στην ένταξη του/της CYP.

Κατ' αρχάς, οι αποφάσεις σχετικά με το πού θα τοποθετηθεί ένας/μία CYP θα πρέπει να βασίζονται στις ατομικές ανάγκες, αλλά στην πράξη οι επιλογές στέγασης και φροντίδας μπορεί να είναι περιορισμένες λόγω έλλειψης θέσεων στα εθνικά συστήματα. Για παράδειγμα, οι CYP θα έπρεπε ιδανικά να τοποθετούνται σε περιβάλλον βασισμένο στην οικογένεια, όπως είναι η ανάδοχη φροντίδα. Ωστόσο, η πρόσληψη και η κατάρτιση κατάλληλων αναδόχων γονέων αποτελεί πρόκληση και μπορεί να σημαίνει ότι δίνεται προτεραιότητα στα μικρότερα παιδιά, με τους νέους να μένουν σε λιγότερο υποστηριζόμενα καταλύματα.

Η ανάδοχη φροντίδα, με κατάλληλα επιλεγμένους και εκπαιδευμένους ανάδοχους γονείς, παρέχει ένα περιβάλλον για τα παιδιά στο οποίο οι ατομικές τους ανάγκες μπορούν συχνά να ικανοποιηθούν ευκολότερα.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Επιπλέον, οι αναδοχές μπορεί να βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν ισχυρές σχέσεις με σημαντικούς ενήλικες και να συνδεθούν τόσο τυπικά όσο και άτυπα με ευρύτερα δίκτυα υποστήριξης.

Ωστόσο, τα μεγαλύτερα παιδιά που έχουν συνηθίσει σε έναν βαθμό ανεξαρτησίας μπορεί να δυσκολευτούν με το να τα «αναλάβουν» γονείς.

Αν και τα προγράμματα ανεξάρτητης και υποστηριζόμενης διαβίωσης μπορεί να είναι κατάλληλα για μεγαλύτερους σε ηλικία νέους, πρέπει να υπάρχει ένα δομημένο σύστημα που να εξασφαλίζει την κατάλληλη υποστήριξη και εποπτεία. Οι επιλογές φροντίδας μπορεί επίσης να έρχονται σε αντίθεση με τις επιθυμίες των ίδιων των CYP. Για παράδειγμα, μπορεί να θέλουν να ζήσουν μόνοι τους ή με φίλους, κάτι που μπορεί να μην είναι επιτρεπτό σύμφωνα με τα εθνικά πλαίσια ή να μην θεωρείται ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον τους.

Πρέπει να παρέχεται κατάλληλη [υγειονομική περίθαλψη](#). Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση προληπτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των εμβολιασμών, της οδοντιατρικής περίθαλψης και των οφθαλμολογικών ελέγχων. Η έλλειψη εγγράφων δεν πρέπει να εμποδίζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας. Οι CYP πρέπει, επίσης, να έχουν πρόσβαση σε ψυχολογική υποστήριξη και, όπου χρειάζεται, σε ψυχιατρική θεραπεία.

Η θρησκεία παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή πολλών παιδιών-μεταναστών. Η θρησκευτική πίστη και πρακτική μπορεί να αποτελέσει τόσο πηγή συνέχειας όσο και βασικό στήριγμα για την αντιμετώπιση των δύσκολων συνθηκών που αντιμετωπίζουν πολλά παιδιά-μετανάστες. Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των παιδιών-μεταναστών θα πρέπει να γίνονται κατανοητές και να ενσωματώνονται στην υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε θρησκευτικές κοινότητες και ευκαιρίες άσκησης θρησκευτικών καθηκόντων.

Ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης

Οι ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτες, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προτιμήσεις των παιδιών και να τα προετοιμάζουν για τη ζωή ως ενήλικες. Όπως συμβαίνει και με τις υπηρεσίες υγείας, η έλλειψη ταυτοποιητικών εγγράφων δεν πρέπει να εμποδίζει την παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης ή την πρόσβαση σε τοπικές δραστηριότητες αθλητισμού και αναψυχής.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Σε περίπτωση που οι CYP έχουν χάσει την εκπαίδευση, η παρακολούθηση τάξεων ενισχυτικής διδασκαλίας θα είναι απαραίτητη. Για τους νέους ηλικίας 16 ετών και άνω που έχουν έντονη επιθυμία να εργαστούν, η προσαρμοσμένη επαγγελματική κατάρτιση μπορεί να είναι πιο ελκυστική. Τέτοια προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης πρέπει να επικεντρώνονται σε βιώσιμους και ρεαλιστικούς τομείς απασχόλησης που το παιδί θα επιθυμεί και θα είναι σε θέση να απασχοληθεί στο μέλλον, είτε στη νέα χώρα, είτε όταν μετακομίσει ή επιστρέψει στην πατρίδα του, και θα πρέπει ιδανικά να συνοδεύονται από ένα επίδομα ή μια βασική αμοιβή. Η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να παρέχονται στο ίδιο επίπεδο, με τον ίδιο ποιοτικά και ισόχρονο τρόπο, όπως και για τα άλλα παιδιά. Η όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη ένταξη των CYP στην κανονική εκπαίδευση τους βοηθά στη δημιουργία δεσμών και στην ένταξη και θα πρέπει να συνδυάζεται με πρόσθετη υποστήριξη, όπου απαιτείται. Για παράδειγμα, είναι πιθανό να απαιτείται στο αρχικό στάδιο εντατική εκμάθηση της γλώσσας.

Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλίσουμε ότι τα παιδιά έχουν αρκετό χρόνο και προσοχή για να εξερευνήσουν τις διαθέσιμες ευκαιρίες και να σκεφτούν το μέλλον τους. Αυτή η θεματική αποτελέσει μια εξελισσόμενη συζήτηση η οποία χρειάζεται να επαναλαμβάνεται ανά διαστήματα, καθώς οι δεξιότητες των παιδιών αναπτύσσονται και τα ενδιαφέροντά τους αλλάζουν.

Επιπροσθέτως, είναι σημαντικό οι CYP να μπορούν να συνεχίσουν να μαθαίνουν τη γλώσσα τους, ώστε να διατηρήσουν τη σύνδεσή τους με την κληρονομιά και την ταυτότητά τους. Επιπλέον, αυτό θα αποδειχθεί απαραίτητο εάν ένα παιδί επιθυμεί ή αναγκαστεί να επιστρέψει στην πατρίδα του κάποια στιγμή στο μέλλον.

Κοινωνική και πολιτιστική ευαισθητοποίηση

Ο προσανατολισμός στα κοινωνικά πρότυπα και τις προσδοκίες είναι σημαντικός και οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές μπορούν να διαδραματίσουν χρήσιμο ρόλο βοηθώντας τα παιδιά να αναγνωρίσουν συμπεριφορές και στάσεις που μπορεί να μην είναι αποδεκτές στη νέα χώρα.

Η βοήθεια αυτή μπορεί να κυμαίνεται από την κατανόηση του τι θεωρείται καλός τρόπος συμπεριφοράς και κοινωνική εθιμοτυπία, μέχρι πιο σύνθετες αντιλήψεις γύρω από το φύλο, τη σεξουαλικότητα και τις σχέσεις μεταξύ των φύλων. Η προσπάθεια αυτή δεν θα πρέπει να ερμηνευθεί ως προσπάθεια «αφομοίωσης» των CYP στη νέα κουλτούρα ή εγκατάλειψης της δικής τους, αλλά ως προσπάθεια να διασφαλιστεί ότι είναι εξοπλισμένα για να λειτουργήσουν μέσα στην ευρύτερη κοινωνία με θετικούς τρόπους.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες

Σημεία για τον επαγγελματία

- Να βασίζετε τις αποφάσεις σχετικά με τον τόπο διαμονής και τις προβλέψεις διαβίωσης στην ηλικία και στο στάδιο ανάπτυξης ενός/μιας CYP και όχι στο μεταναστευτικό του καθεστώς.
- Να διασφαλίζετε ότι οι τοποθετήσεις των CYP λαμβάνουν υπόψη την πρόσβαση σε υπηρεσίες και τη διατήρηση δεσμών με την ευρύτερη οικογένεια, τους φίλους και την κοινότητα.
- Να θυμάστε ότι η βιολογική οικογένεια του παιδιού μπορεί να ασκεί επιρροή στο παιδί και αυτό μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τις υπηρεσίες υποστήριξης. Είναι σημαντικό να προσπαθείτε να εμπλέκετε τις οικογένειες στα σχέδια για τα παιδιά, όπου είναι δυνατόν. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τη συμμετοχή τους στις αποφάσεις που λαμβάνονται και την επικοινωνία των σχεδίων.
- Συνεργαστείτε με τους/τις CYP για την ανάπτυξη σχεδίων για την εκπαίδευσή τους, τα οποία να είναι κατάλληλα και παράλληλα ελκυστικά και αποδεκτά από τα ίδια. Να θυμάστε ότι πολλοί/πολλές CYP μεγαλύτερης ηλικίας μπορεί να επιθυμούν να εργαστούν και να κερδίσουν χρήματα και μπορεί να χρειαστεί να εξηγήσετε τους τοπικούς νόμους σχετικά με την απασχόληση.
- Να κατανοείτε τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και να υποστηρίζετε την πρόσβαση στη θρησκευτική ζωή και πρακτική, τόσο ιδιωτικά όσο και με άλλους.
- Να διασφαλίζετε την κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη των CYP, συμπεριλαμβανομένων των προληπτικών υπηρεσιών, όπως τα προγράμματα εμβολιασμού και η περίθαλψη για προϋπαρχόντων νοσημάτων.

Πηγές

- [Ασφάλεια και αξιοπρέπεια για τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών: Συστάσεις για εναλλακτικές λύσεις αντί της κράτησης και κατάλληλες προβλέψεις φροντίδας στην Ευρώπη](#) ΔΟΜ, UNHCR, UNICEF (2022)
- [Πρότυπα για την εξωνοσοκομειακή φροντίδα παιδιών στην Ευρώπη](#) Quality4Children (2007)
- [Ανάδοξη φροντίδα σε Ισλαμικά πλαίσια](#) Family for Every Child (2019)
- [Επανεξέταση της φροντίδας: Βελτίωση της υποστήριξης των ασυνόδευτων παιδιών-μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων](#) Lumos (2020)
- [Εργασία σε SIL: Ένας πρακτικός οδηγός. Ένα εγχειρίδιο για το προσωπικό που εργάζεται με ασυνόδευτα παιδιά που ζουν σε προγράμματα υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης](#) Nidos, METAdrasi, Fundació Idea, Apostoli, CECL, PLAN και Athens Lifelong Learning Institute (2021)
- [Μια ευκαιρία για ένα καλύτερο μέλλον: Η υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση και η προστασία των ασυνόδευτων παιδιών στην Ελλάδα](#) International Rescue Committee (2021)
- [Πρώθηση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην εκπαίδευση και μέσω αυτής: Εργαλειοθήκη](#) Education International (2018)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες (συνέχεια)

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Συντονισμένη φροντίδα και υποστήριξη στη Γερμανία

Η φροντίδα, η προστασία και η πρόσβαση στις υπηρεσίες παρέχονται μέσω του εθνικού συστήματος πρόνοιας ή υπό τον συντονισμό του και όχι μέσω ενός παράλληλου συστήματος. Οι φορείς σε όλα τα επίπεδα εργάζονται για την άρση των εμποδίων που αποτρέπουν τα παιδιά από τη δυνατότητα πρόσβασης στα θεμελιώδη δικαιώματα της φροντίδας, της προστασίας, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και άλλων ζωτικών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, στη Γερμανία, τα ασυνόδευτα παιδιά και οι ασυνόδευτοι νεαροί ενήλικες φροντίζονται από τις υπηρεσίες πρόνοιας για νέους. Κατά την άφιξή τους, τα παιδιά και οι νέοι απολαμβάνουν προσωρινά τη φροντίδα των Υπηρεσιών Πρόνοιας Νέων, λαμβάνοντας φροντίδα και περίθαλψη. Αυτό τους θέτει σε ίση νομική βάση με τα παιδιά και τους νέους που χρειάζονται φροντίδα, χωρίς να έχουν προσφυγικό υπόβαθρο.

<https://b-umf.de/material/das-asyilverfahren-bei-unbegleiteten-minderjaehrigen-fluechtlingen/>

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση (SIL) στην Ελλάδα

Το πρόγραμμα της ΜΕΤΑδρασης «Υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση για ασυνόδευτους ανηλίκους» προσφέρει μια εναλλακτική πρωτοβουλία για την παροχή φροντίδας σε ασυνόδευτα παιδιά ηλικίας 16 έως 18 ετών, που έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες ή είναι αιτούντες άσυλο.

Εκτός από ασφαλή στέγαση, το πρόγραμμα προσφέρει μια σειρά από υπηρεσίες που καλύπτουν τις βασικές ανάγκες των CYP (εκπαίδευση, υγεία, ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, νομική βοήθεια, διερμηνεία κ.λπ.), μαζί με το κατάλληλο επίπεδο φροντίδας και επιτροπείας. Έμφαση δίνεται στον καθορισμό στόχων, στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της αυτοσυντήρησης, στην ανάπτυξη προσωπικών ενδιαφερόντων και στην υιοθέτηση της προσωπικής ενδυνάμωσης.

Στόχος του προγράμματος αυτού είναι η ομαλή ένταξη των συμμετεχόντων στην ελληνική κοινωνία. Το πρόγραμμα εποπτεύεται από διεπιστημονική ομάδα, η οποία αποτελείται από κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο και άλλους φροντιστές. Η ομάδα αυτή προσφέρει ψυχοκοινωνική υποστήριξη στους εφήβους και ενθαρρύνει τη σταδιακή ανεξαρτητοποίησή τους.

<https://metadrasi.org/en/campaigns/supported-semi-independent-living-for-unaccompanied-minors/>

<https://familyforeverychild.org/wp-content/uploads/2022/09/Briefing-paper-METAdrasi-English.pdf>

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 5: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Σχέσεις μεταξύ του παιδιού και του νέου και της ευρύτερης κοινότητας

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών

- Συντονιστείτε μαζί με τους άλλους παρόχους υπηρεσιών, ώστε να αποφεύγονται οι πολλαπλές μετακινήσεις του/της CYP και να διασφαλίζεται ότι, όταν οι μετακινήσεις είναι αναγκαίες, αυτές είναι καλά σχεδιασμένες και ο/η CYP είναι προετοιμασμένος/η.
- Διασφαλίστε ότι η τοποθέτηση των παιδιών θα δίνει προτεραιότητα στη δυνατότητα διατήρησης δεσμών με την κοινότητα, την ευρύτερη οικογένεια και τους φίλους.
- Καθιερώστε με μέλη της κοινότητας και CYP μεγαλύτερης ηλικίας προγράμματα [καθοδήγησης](#) με μέντορες, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η διατήρηση της επαφής των CYP με την ταυτότητά τους και τις κοινότητές τους.
- Δημιουργήστε ασφαλείς χώρους, σημεία συνάντησης, καφετέριες και χώρους συνάντησης, όπου μπορεί κανείς να λάβει υποστήριξη σε ανεπίσημο και κοινωνικό επίπεδο και όπου οι άνθρωποι έχουν την ευκαιρία να αναμειχθούν και να συνδεθούν.
- Προσδιορίστε τρόπους για την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ της ευρύτερης κοινότητας και των CYP. Για παράδειγμα, με την οργάνωση της πρόσβασης σε γενικές δραστηριότητες και υπηρεσίες ή με την ενθάρρυνση της συμμετοχής της ευρύτερης κοινότητας σε προγράμματα και δραστηριότητες που έχουν καθιερωθεί για παιδιά-μετανάστες (όπως λέσχες, πολιτιστικές ημέρες και δραστηριότητες) και αθλητικές δραστηριότητες με τις τοπικές κοινότητες, καθώς και άλλες δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει και ο τοπικός/υπάρχων πληθυσμός.
- Καθιερώστε δραστηριότητες ενίσχυσης της οικογένειας ή προγραμμάτων υποστήριξης που επικεντρώνονται στην κάλυψη των αναγκών ολόκληρης της οικογένειας και όχι μόνο του/της CYP (αν και μπορεί να εξακολουθούν να απαιτούνται ατομικές υπηρεσίες και υποστήριξη για τον/την CYP). Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την προσαρμογή εθνικών προγραμμάτων ενίσχυσης της οικογένειας για οικογένειες μεταναστών.
- Εμπλέξτε όσους εργάζονται με το παιδί, για παράδειγμα τους ανάδοχους γονείς, στις παρεμβάσεις με το παιδί ώστε να παρέχεται πιο ολιστική υποστήριξη.

Μέσω της μεταναστευτικής διαδικασίας, οι CYP συχνά χάνουν την επαφή τους με άτομα στη χώρα καταγωγής τους και είναι λιγότερο σε θέση να αξιοποιήσουν πλήρως τις υπάρχουσες σχέσεις, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας.

Η καθιέρωση ουσιαστικών κοινωνικών επαφών σε ένα εντελώς νέο περιβάλλον απαιτεί χρόνο, αλλά είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία, την ανάπτυξη και την ευημερία ενός/μιας CYP.

Κατά τη διάρκεια αυτού του κενού, το προσωπικό και οι εθελοντές που εργάζονται για τους οργανισμούς και τους παρόχους υπηρεσιών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή κοινωνικών επαφών και βοηθούν τους/τις CYP να αναπτύξουν και να διευρύνουν τις κοινωνικές τους σχέσεις. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω του τρόπου παροχής υπηρεσιών καθώς και μέσω εστιασμένων προσπαθειών για να βοηθήσουν στην οικοδόμηση συνδέσεων και δικτύων.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Είναι πιθανό ότι τα παιδιά-μετανάστες θα αναπτύξουν νέες σχέσεις, τόσο καθώς ταξιδεύουν όσο και αφού φτάσουν στη νέα τους χώρα. Υπάρχει μια σημαντική ισορροπία μεταξύ του να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά-μετανάστες μπορούν να παραμείνουν συνδεδεμένα με αυτούς με τους οποίους ταυτίζονται, όπως άλλα παιδιά που μετακινούνται ή άτομα από τις κοινότητες ή τη θρησκευτική τους ομάδα, ενώ ταυτόχρονα να δοθούν ευκαιρίες ανάμειξης και ευρύτερης σύνδεσης με τη νέα κοινότητα. Η ικανότητα και η ευκαιρία να δημιουργηθούν τέτοιες συνδέσεις σχετίζεται άμεσα με τον τόπο διαμονής του παιδιού, τη στάση της κοινότητας υποδοχής (πόσο φιλόξενη είναι) και τις ρυθμίσεις και προσεγγίσεις της φροντίδας και των υπηρεσιών.

Οι υπάρχουσες κοινότητες που μοιράζονται το ίδιο πολιτισμικό υπόβαθρο με τον/την CYP, είτε αυτό βασίζεται στην εθνικότητα, την εθνοτική καταγωγή ή την πίστη, μπορούν να παρέχουν μια αίσθηση συνέχειας και οικειότητας και να βοηθήσουν το παιδί να παραμείνει ριζωμένο και συνδεδεμένο με την ταυτότητά του. Αυτό με τη σειρά του, υποστηρίζει την ανθεκτικότητα των παιδιών και των νέων και τα βοηθά να εδραιωθούν και να προσανατολιστούν σε ένα διαφορετικό πλαίσιο. Σε πρακτικό επίπεδο, οι κοινότητες αυτές μπορούν να υποστηρίξουν τον/την CYP στην πρόσβαση στις υπηρεσίες και στην πορεία του/της μέσα σε αυτές, καθώς και στην εκμάθηση των κοινωνικών και πολιτιστικών κανόνων της νέας χώρας. Ο ρόλος των κοινοτικών διαμεσολαβητών (είτε εθελοντών, είτε προσωπικού που συνεργάζεται με φορείς και παρόχους υπηρεσιών) μπορεί επίσης να είναι καθοριστικός για τη διευκόλυνση των τοπικών κοινωνικών συνδέσεων μέσω του ρόλου τους στην υποστήριξη της κατανόησης και της διαχείρισης των προσδοκιών.

Όπου είναι εφικτό, τα παιδιά και οι νέοι θα πρέπει να βρίσκονται κοντά σε εκείνους με τους οποίους έχουν ήδη δεσμούς, όπως για παράδειγμα η ευρύτερη οικογένεια ή οι φίλοι της οικογένειας (και όπου είναι ασφαλές και εφικτό, οι CYP θα πρέπει να υποστηρίζονται ώστε να ζουν μαζί τους). Η εγγύτητα των φίλων θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη κατά τη πρόβλεψη της τοποθέτησης. Οι CYP θα πρέπει να υφίστανται ελάχιστες μετακινήσεις, ώστε να μπορούν να δημιουργήσουν και να αναπτύξουν δεσμούς και ρίζες.

Οι δεσμοί ενός παιδιού ή νέου στη χώρα καταγωγής του, στις προηγούμενες χώρες στις οποίες έχει ζήσει ή στις χώρες στις οποίες μπορεί να επιθυμεί να ταξιδέψει στο μέλλον, επηρεάζουν επίσης την ένταξη. Οι ισχυροί δεσμοί με συγγενείς στη χώρα καταγωγής μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά τις αποφάσεις περί της παραμονής ή της επιστροφής, καθώς τα μέλη της οικογένειας μπορεί να ενθαρρύνουν ενεργά ένα παιδί προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση.

Όταν η μετακίνηση έχει προκληθεί από την επιθυμία αναζήτησης καλύτερης ζωής και καλύτερων ευκαιριών ή όταν οι οικογένειες έχουν συμμετάσχει στην πληρωμή της μεταφοράς, μπορεί να υπάρχει αυξημένη πρόθεση παραμονής στη νέα χώρα. Όταν υπάρχουν μέλη της οικογένειας σε άλλες χώρες της Ευρώπης, ένα παιδί μπορεί να έλκεται να μετακομίσει στον τόπο διαμονής τους.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες

Σημεία για τον επαγγελματία

- Κατά την τοποθέτηση των CYP, θα πρέπει να εξετάζεται το ενδεχόμενο τοποθέτησης στην ευρύτερη οικογένεια ή πλησίον αυτής, σε φίλους της οικογένειας ή σε άλλα υπάρχοντα κοινοτικά δίκτυα.
- Θα πρέπει να αποφεύγονται οι μετεγκαταστάσεις και οι πολλαπλές μετακινήσεις.
- Δημιουργήστε και διατηρήστε επαφή με την οικογένεια και τους άλλους που υποστηρίζουν το παιδί ανεπίσημα, ώστε να διασφαλίσετε ότι υποστηρίζουν τα σχέδια για το παιδί και ότι η συμμετοχή τους στη ζωή του παραμένει χρήσιμη.
- Υποστηρίξτε τα παιδιά ώστε να διατηρήσουν επαφή με σημαντικά άτομα στη ζωή τους, για παράδειγμα μέσω της χρήσης της τεχνολογίας ή της διευκόλυνσης επισκέψεων όταν τα μέλη της οικογένειας βρίσκονται στην ίδια χώρα.
- Διασφαλίστε ότι οι CYP έχουν αντιληφθεί τους διαφορετικούς ρόλους των διαφόρων επαγγελματιών και όσων παρέχουν υποστήριξη, ώστε να βοηθήσετε στη διαχείριση των προσδοκιών τους.
- Εργαστείτε παράλληλα με τους κηδεμόνες, τους οικείους και τα μέλη της οικογένειας προκειμένου να ενισχυθούν στον φροντιστικό τους ρόλο, με σκοπό να προληφθεί η διάρρηξη της φροντιστικής σχέσης ή του συγγενικού δεσμού.
- Προσδιορίστε πρότυπους ρόλους για τους/τις CYP στην ευρύτερη οικογένεια ή στην κοινότητα για συνεργασία, με σκοπό να υποβοηθήσετε την καθιέρωση δράσεων που θα επιτρέπουν τη σύνδεση με τα παιδιά με ασφαλείς και κατάλληλους τρόπους.
- Χρησιμοποιείτε εργαλεία όπως είναι τα [ecomaps](#) για να αξιολογήσετε την ποιότητα και τις μορφές των σχέσεων που έχει ή επιθυμεί να έχει ένας/μία CYP.
- Αναζητήστε ευκαιρίες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του/της CYP, για συμμετοχή σε ευρύτερες κοινοτικές δραστηριότητες και πρωτοβουλίες, προκειμένου να το βοηθήσετε να ενταχθεί στην κοινότητα. Για παράδειγμα, αθλητικές και κοινωνικές δραστηριότητες.

Πηγές

- [Το δικαίωμα του παιδιού στην ταυτότητα σε εναλλακτική φροντίδα: Ενημερωτικό δελτίο πολιτικής 2](#) Child Identity Protection (2022)
- [Ομαδικές συνεδρίες γονέων/κηδεμόνων για σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης](#) Including Children Affected by Migration (ICAM) (2022)
- [Υποστήριξη οικογενειών προσφύγων: Προσαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης της οικογένειας που βασίζονται στο ενεργητικό](#) Bridging Refugee and Youth Services
- [Εργαλειοθήκη για οικογένειες μεταναστών](#) ΔΟΜ

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες (συνέχεια)

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Σύνδεση των CYP με την τοπική τους κοινότητα

Στο πλαίσιο των πρώτων βημάτων για τη δημιουργία δεσμών με την ευρύτερη κοινότητα και τη δημιουργία δικτύων στις τοπικές κοινότητες όπου ζουν οι CYP, η ΜΕΤΑδραση έχει ενεργοποιήσει μια σειρά δράσεων ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών, όπως:

- Εγγραφή παιδιών στο τοπικό κολυμβητήριο και σε μια ομάδα ποδοσφαίρου, καθώς και σε άλλους αθλητικούς και κοινωνικούς συλλόγους, όπως προσκόπους και θεατρικές ομάδες.
- Συμμετοχή σε εθελοντικές δενδροφυτεύσεις που προγραμματίζονται από τον δήμο και τη δασική υπηρεσία.
- Καθαρισμός παραλιών μαζί με περιβαλλοντικές οργανώσεις και προσκόπους.
- Συμμετοχή σε παρέλαση για την εθνική εορτή και σε μουσικό φεστιβάλ μαζί με ευκαιρίες εκμάθησης εθνικών (ελληνικών) χορών.
- Συμμετοχή στον εορτασμό της φωταγώγησης του χριστουγεννιάτικου δέντρου στην Κεντρική Πλατεία, βοήθεια με ένα περίπτερο στη χριστουγεννιάτικη αγορά, κατασκευή χριστουγεννιάτικων χειροτεχνημάτων που θα προσφερθούν σε ιδρύματα και ιδιώτες που υποστηρίζουν τη ΜΕΤΑδραση και συμμετοχή στις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.
- Ένα πάρτι γενεθλίων, στο οποίο ήταν καλεσμένοι οι γείτονες και οι Έλληνες συμμαθητές.
- Επίσκεψη σε καταφύγιο ζώων και παροχή εθελοντικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας για τη διάσωση, τη φροντίδα και το πότισμα ζώων που επλήγησαν από δασικές πυρκαγιές κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

www.metadrasi.org

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Παροχή ενός ασφαλούς χώρου για εξερεύνηση και δημιουργία σχέσεων

Το Κέντρο Ημέρας Civico Zero στη Ρώμη ιδρύθηκε για να «δώσει ένα σπίτι σε εκείνους που δεν έχουν σπίτι» και να προσφέρει ένα μέρος για παιδιά και νέους που πολύ συχνά τοποθετούνται σε πλαίσια που τα αναγκάζουν να μεγαλώσουν πρόωρα.

Οι συναντήσεις μεταξύ συνομηλίκων με διαφορετική προέλευση και εμπειρίες έχουν θεμελιώδη σημασία στην ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων για την οικοδόμηση ενός ενεργού διαλόγου και θετικών δυναμικών σχέσεων χωρίς προκαταλήψεις. Για τον λόγο αυτόν, η συζήτηση αποτελεί κεντρικό στοιχείο της καθημερινής ζωής του κέντρου, το οποίο φιλοξενεί νέους αλλοδαπούς και Ιταλούς, προωθώντας την αυθεντική και συνεχή ένταξη.

Το Κέντρο χρησιμοποιεί ατομικά σχέδια με στόχο την πραγματική κοινωνική ένταξη μέσω παιδαγωγικής, νομικής και ψυχολογικής βοήθειας που απευθύνεται σε όλους τους νέους, οι οποίοι βρίσκονται σε καταστάσεις κοινωνικής περιθωριοποίησης και απόκλισης και υπόκεινται στον κίνδυνο εκμετάλλευσης. Η βοήθεια αυτή περιλαμβάνει υπηρεσίες εκπαιδευτικής υποστήριξης (ιταλικό σχολείο, νομικές πληροφορίες, ανάπτυξη δεξιοτήτων, σχολική υποστήριξη), ψυχολογική υποστήριξη (ατομική και ομαδική υποστήριξη), νομική υποστήριξη και υπηρεσίες εργασίας και στέγασης.

<https://civicozero.eu/chi-siamo/>

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 6: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η επένδυση ενός παιδιού ή ενός νέου στο σημείο όπου βρίσκεται ή/και οι ικανότητες, οι στόχοι και οι ιδέες που θα του χρησιμεύσουν όπου κι αν βρίσκεται στο μέλλον.

Η διάσταση αυτή δεν σχετίζεται με τη βιωσιμότητα της τοποθέτησης ή της παραμονής στη χώρα. Αυτό είναι αβέβαιο για πολλούς/πολλές CYP που μπορεί να μην γνωρίζουν τα μακροπρόθεσμα σχέδιά τους

ή να κάνουν σχέδια που μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου. Αντίθετα, προσανατολίζεται στην ευημερία, τις προοπτικές και τους στόχους για το μέλλον και τις συνδέσεις με την κοινότητα.

Βασικές δράσεις και προβληματισμοί για τους παρόχους υπηρεσιών

- Διασφαλίστε ότι υπάρχουν υπηρεσίες και υποστήριξη για τις διαστάσεις 1-5 του μοντέλου, ακόμη και αν δεν παρέχονται ή δεν συντονίζονται όλες οι υπηρεσίες από τη δική σας υπηρεσία ή οργανισμό.
- Σε περίπτωση που ο/η CYP αρχικά αρνηθεί, σε τακτά χρονικά διαστήματα θα πρέπει να του προσφέρεται εκ νέου το πλήρες εύρος των υπηρεσιών. Ο προγραμματισμός πρέπει να περιλαμβάνει κύκλους αναθεώρησης και ανατροφοδότησης για να διασφαλιστεί ότι αυτό συμβαίνει.
- Διασφαλίστε ότι υπάρχει πρόσβαση στις υπηρεσίες και η υποστήριξη παραμένει μέχρι τη μετάβαση του παιδιού στην ενηλικίωση – τουλάχιστον μέχρι τα 21 έτη ή αργότερα - με αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν για την υποστήριξη των παιδιών που βρίσκονται σε ιδρυματικά πλαίσια
- Διασφαλίστε ότι η έξοδος του παιδιού από την ιδρυματική φροντίδα αποτελεί βασικό μέρος του σχεδιασμού μετάβασης (transition planning) για όλους/όλες τους/τις CYP – αυτό περιλαμβάνει ένα σχέδιο για τη στέγαση, την εκπαίδευση, την απασχόληση, το νομικό καθεστώς και ένα σταθερό σύστημα υποστήριξης από ενήλικες.
- Αρχίστε τον σχεδιασμό της εξόδου νωρίς, όσο το δυνατόν συντομότερα μετά τη συμπλήρωση του 16^{ου} έτους της ηλικίας ενός/μιας CYP.
- Συνδέστε τον/την CYP με τις κατάλληλες υπηρεσίες ενηλίκων για να διασφαλιστεί η συνέχεια της υποστήριξης μόλις ο/η CYP αποχωρήσει από το στάδιο της υποστήριξης ανηλίκων.
- Χαρτογραφήστε άλλες υπηρεσίες και μέσα για να εντοπίσετε και να μεγιστοποιήσετε τη διαθέσιμη υποστήριξη.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Η μελλοντική θέση κάθε παιδιού-μετανάστη είναι αβέβαιη. Πολλαπλοί παράγοντες συμβάλλουν σε αυτό: το νομικό καθεστώς, οι οικογενειακοί δεσμοί, οι ευκαιρίες απασχόλησης, οι ιδέες του ίδιου του νέου για το πού θα μετακινηθεί ή θα εγκατασταθεί στο μέλλον.

Η φροντίδα, η προστασία και η υποστήριξη που παρέχεται θα πρέπει να επιτρέπει σε ένα παιδί να αποκτήσει ικανότητες, ώστε να είναι σε θέση να ζήσει με ασφάλεια και ανεξαρτησία στο μέλλον, ανεξάρτητα από το πόσο καιρό ή για ποιο λόγο θα παραμείνει.

Ένας άλλος τρόπος θεώρησης της βιωσιμότητας είναι ο βαθμός στον οποίο η κατάσταση είναι βιώσιμη για τον/την CYP στο παρόν. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο/η CYP δεν έχει ιδέες για το μέλλον, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν την εκ νέου μετακίνηση και ότι δεν προετοιμάζεται γι' αυτές, αλλά ότι ζει πλήρως και στην παρούσα κατάσταση.

Ο ορισμός των λύσεων για τα παιδιά-μετανάστες μπορεί να βρεθεί στο Κοινό Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού:

«Συνολική, ασφαλής και βιώσιμη λύση» είναι αυτή που, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, εξυπηρετεί τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα και την ευημερία του παιδιού και είναι βιώσιμη και ασφαλής από αυτή την άποψη. Το αποτέλεσμα θα πρέπει να αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι το παιδί είναι σε θέση να αναπτυχθεί μέχρι την ενηλικίωση, σε ένα περιβάλλον που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες του και θα εκπληρώνει τα δικαιώματά του...».

Στο πλαίσιο αυτό, η βιωσιμότητα επικεντρώνεται στην πρόσβαση των CYP σε υπηρεσίες και μέσα που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν ικανότητες, οι οποίες θα τους είναι χρήσιμες όπου και αν βρίσκονται στο μέλλον και θα προωθούν τη συνολική ευημερία και ανάπτυξή τους. Αυτό περιλαμβάνει τις πιο απτές και προφανείς υπηρεσίες και μέσα, όπως η εκπαίδευση και η κατάρτιση, οι δεξιότητες αυτοφροντίδας και η υγειονομική περίθαλψη, καθώς και τις «μη τεχνικές δεξιότητες» και τα λιγότερο προφανή χαρακτηριστικά, όπως η αυτοπεποίθηση, η ανθεκτικότητα και η ικανότητα κοινωνικοποίησης και φιλίας. Οι στόχοι αυτοί εξαρτώνται από την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών και υποστήριξης σε όλες τις άλλες διαστάσεις του μοντέλου ένταξης.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες

Σημεία για τον επαγγελματία

- Εξετάστε την ανεξαρτησία του/της CYP και την ικανότητά του/της να μπορεί να τα βγάλει πέρα στην κοινότητα χωρίς υποστήριξη. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζονται υπηρεσίες, αλλά ότι έχουν πρόσβαση στις κύριες υπηρεσίες όπως θα μπορούσε να έχει κάθε CYP που διαμένει στη χώρα.
- Επανεξετάστε μαζί με τον/την CYP τα σχέδια και τις επιθυμίες του/της για το μέλλον και εκπονήστε μαζί του/της ένα σχέδιο για την επίτευξη αυτών των στόχων/επόμενων βημάτων. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι οι απόψεις του CYP συμπεριλαμβάνονται στις αποφάσεις που λαμβάνονται.
- Συνεργαστείτε με τους/τις CYP για την ανάπτυξη σχεδίων προσωπικής ασφάλειας για την αποφυγή της επικίνδυνης μετανάστευσης και για τη διασφάλιση της προστασίας. Μεταξύ άλλων, αυτό σημαίνει να βοηθήσετε τους/τις CYP να εντοπίζουν τις ασφαλείς και μη ασφαλείς συμπεριφορές και καταστάσεις, καθώς και το πού μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη/να αναφέρουν τις ανησυχίες τους.
- Παραπέμπτε εγκαίρως για οποιαδήποτε συνεχή υποστήριξη που μπορεί να απαιτείται, όπως σε εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα σημειωθεί κενό παροχής υπηρεσιών κατά την ενηλικίωση των CYP.

Μέσα

- [Εργαλειοθήκη βιώσιμων λύσεων για τα παιδιά](#) Save the Children (2019)
- [Συμπληρώνοντας τα 18 έτη χωρίς χαρτιά: Υποστήριξη των παιδιών κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση](#) PICUM (2022)
- [Οδηγός εφαρμογής για τη δυναμική ένταξη](#) FOCUS (2022)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εργαλειοθήκη για επαγγελματίες (συνέχεια)

Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής:

Zampa Law, Ιταλία

Τον Μάρτιο του 2017, η Ιταλία έγινε η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που νομοθέτησε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο προστασίας των ασυνόδευτων παιδιών, τις «Διατάξεις για μέτρα προστασίας των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων», γνωστό ως «νόμος Zampa».

Τα άρθρα του νόμου Zampa, τα οποία χαιρετίστηκαν από τη UNICEF ως πρότυπο για άλλες ευρωπαϊκές χώρες και περιεγράφηκαν από τη Save the Children ως το «πιο επεξεργασμένο σύστημα παιδικής προστασίας στην Ευρώπη», δημιουργούν και τροποποιούν διάφορες διαδικασίες σχετικά με την υποδοχή και τη μεταχείριση των ασυνόδευτων παιδιών στην Ιταλία και τους εγγυώνται ένα ελάχιστο επίπεδο φροντίδας. Είναι σημαντικό ότι ο νόμος αντανakλά διάφορα θεμελιώδη δικαιώματα από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση, τη νομική εκπροσώπηση και την ακρόαση κατά τη διάρκεια δικαστικών και διοικητικών διαδικασιών. Ενσωματώνει, επίσης, την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Ο νόμος αναγνωρίζει την ιδιαίτερη ευαλωτότητα των ασυνόδευτων παιδιών και τους εγγυάται τα ίδια δικαιώματα και την ίδια προστασία που παρέχονται στα παιδιά της Ιταλίας και των άλλων κρατών της Ευρώπης. Εισάγει την

απόλυτη απαγόρευση της επιστροφής ή της απομάκρυνσης οποιουδήποτε ασυνόδευτου παιδιού από την Ιταλία, εκτός αν διαταχθεί από δικαστήριο σε εξαιρετικές περιστάσεις. Οι εγκαταστάσεις πρέπει να πληρούν ελάχιστες προδιαγραφές ώστε να διασφαλίζεται η επαρκής φιλοξενία του παιδιού και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του. Μετά την παρέλευση 30 ημερών τα παιδιά θα πρέπει να μεταφέρονται σε δευτερογενή κέντρα, στο πλαίσιο του ιταλικού συστήματος προστασίας των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων (SPRAR).

Επιπροσθέτως, ο νόμος προβλέπει ότι τα ασυνόδευτα παιδιά πρέπει να έχουν πρόσβαση στην ιταλική Εθνική Υπηρεσία Υγείας κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ιταλία και να γίνονται δεκτά σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Επιπλέον, έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται για τη νομική εκπροσώπηση, η οποία πρέπει να παρέχεται δωρεάν και να χρηματοδοτείται από το κράτος. Άλλα άρθρα του νόμου Zampa τροποποιούν ή εισάγουν διαδικασίες σχετικά με την οικογενειακή επανένωση, την παροχή αδειών παραμονής, την πρόσβαση σε ανάδοχες οικογένειες, την κατάρτιση και τον διορισμό κηδεμόνων και τη βοήθεια για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων.

<https://www.unicef.org/eca/press-releases/italian-law-protect-refugee-children>

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

7. Φωνές παιδιών και νέων

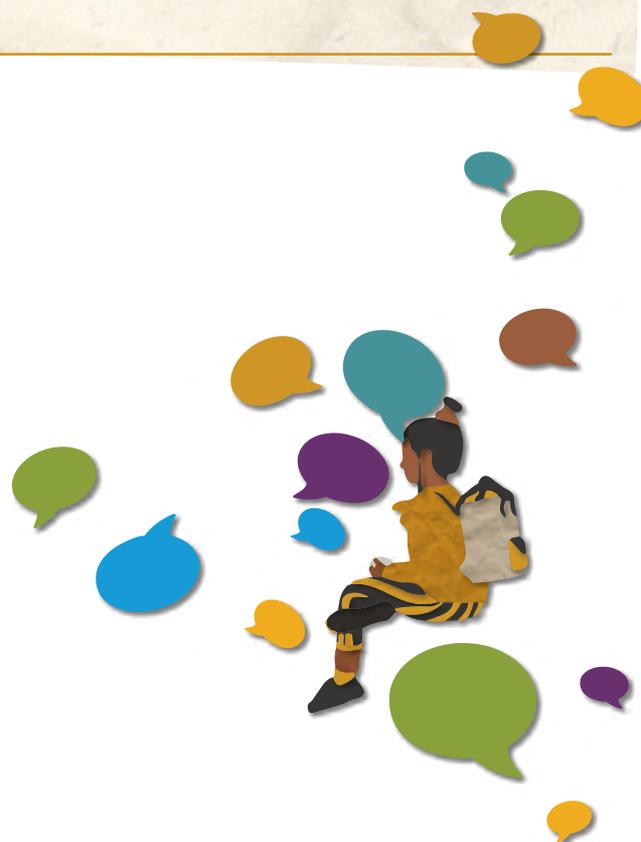

Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης και ανατροφοδότησης, ζητήθηκε από τους/τις CYP να καταθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με τους σημαντικότερους τρόπους με τους οποίους οι επαγγελματίες μπορούν να τα υποστηρίξουν και να τα εντάξουν. Οι συστάσεις αυτές έχουν αποτυπωθεί στις παραπάνω ενότητες της εργαλειοθήκης και συνοψίζονται επίσης εδώ.

Μαθαίνοντας από τα παιδιά-μετανάστες

Κορυφαίες συμβουλές για επαγγελματίες από παιδιά και νέους

Τα παιδιά-μετανάστες και οι νέοι μετανάστες στην Ιταλία και την Ελλάδα ανέπτυξαν από κοινού οδηγίες, ώστε να βοηθήσουν τους επαγγελματίες στο έργο τους για την υποστήριξη της ένταξης. Εδώ μπορείτε να βρείτε τις κορυφαίες συμβουλές τους!

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

1. Δώστε μας τις γνώσεις που χρειαζόμαστε το συντομότερο δυνατό, για να προσαρμοστούμε στη ζωή σε μια νέα χώρα και κοινωνία. Να παρέχετε καθοδήγηση και να εξηγείτε τα πράγματα που δεν καταλαβαίνουμε.

2. Αντιμετωπίστε μας ως ίσους με κάθε άλλο παιδί στη χώρα και σεβαστείτε τα θεμελιώδη δικαιώματά μας.

3. Ακούστε μας προσεκτικά, δίνοντας προσοχή σε όσα έχουμε να πούμε.

4. Παρέχετε μας προστασία, ασφάλεια και σιγουριά. Βοηθήστε μας να αποκτήσουμε μακροπρόθεσμη σταθερότητα το συντομότερο δυνατόν.

5. Μην κάνετε διακρίσεις εις βάρος μας και μην μας υπονομεύετε με βάση την καταγωγή μας, το φύλο μας, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις μας. Θέλουμε να είμαστε αποδεκτοί γι' αυτό που είμαστε. Βοηθήστε μας να πηγαίνουμε στο σχολείο και να κάνουμε φίλους από την περιοχή. Εκπαιδεύστε τους επαγγελματίες που εργάζονται μαζί μας ώστε να μας αποδέχονται και να μην κάνουν διακρίσεις.

6. Να μας φέρεστε με ευγένεια και ενσυναίσθηση. Να μας δίνετε ζεστασιά, αγάπη, φροντίδα και στοργή.

7. Να μας φέρεστε με σεβασμό και όπως θα φερόσασταν στα δικά σας παιδιά.

8. Να είστε ειλικρινείς μαζί μας και να μας λέτε την αλήθεια.

9. Υποστηρίξτε μας για να αναπτυχθούμε ως άνθρωποι. Δώστε μας χρόνο και κίνητρα για να αναπτύξουμε τις δικές μας δεξιότητες και ενδιαφέροντα, τα χόμπι και τα αθλήματα. Ενημερώνετέ μας για τις επιλογές που έχουμε· θέλουμε να είμαστε σε θέση να υποστηρίξουμε τον εαυτό μας στο μέλλον.

10. Να μας παράσχετε τροφή, ρουχισμό και ιατρική υποστήριξη όταν φτάσουμε στη χώρα και να μας συνδέσετε με έναν ψυχολόγο για πιο μακροπρόθεσμη υποστήριξη.

11. Σεβαστείτε τον πολιτισμό μας και μην μας αναγκάζετε να προσαρμοστούμε στον δικό σας. Διδάξτε μας τι είναι και τι δεν είναι αποδεκτό και υποστηρίξτε μας με (πολιτισμικούς) διαμεσολαβητές και καθηγητές (και μετά τη συμπλήρωση των 18 ετών).

12. Να μας παρέχετε συνεχή επικοινωνία από την πλευρά σας σχετικά με τα διάφορα θέματα που αντιμετωπίζουμε.

13. Βοηθήστε μας να καταλάβουμε πώς μπορούμε να συνεχίσουμε τη ζωή μας στη χώρα σας. Βοηθήστε μας να διατηρήσουμε επαφή με τις οικογένειές μας.

14. Υποστηρίξτε διερμηνείς σε όλες τις γλώσσες για να διευκολύνετε την επικοινωνία.

15. Να περνάτε (περισσότερο) χρόνο μαζί μας. Για παράδειγμα, να μας συνοδεύετε όταν μιλάμε με τον ιατρό ή τον νομικό σύμβουλο.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Ένταξη στην Ευρώπη: Προοπτικές των παιδιών σε κίνηση στον Λίβανο

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης της εργαλειοθήκης, 18 παιδιά και νέοι που διαμένουν σήμερα στο Λίβανο έλαβαν μέρος σε δύο εργαστήρια που διευκόλυε η [Naba'a](#).

Το πρώτο ήταν με παιδιά και νέους που είχαν σχέδια να μεταναστεύσουν στην Ευρώπη στο μέλλον, είτε μόνοι τους είτε με μέλη της οικογένειάς τους. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, οι νέοι μίλησαν για τους λόγους για τους οποίους αποφάσισαν να κάνουν το ταξίδι προς την Ευρώπη, καθώς και για το ποια αναμενόταν να είναι τα σημαντικότερα ζητήματα γι' αυτούς σε σχέση με την ένταξή τους στις χώρες προορισμού τους.

Το δεύτερο εργαστήριο αφορούσε εκείνους που είχαν ήδη πραγματοποιήσει το ταξίδι στην Ευρώπη, αλλά είχαν επιστρέψει στον Λίβανο για διάφορους λόγους. Η συζήτηση αυτή επικεντρώθηκε στις απόψεις τους για το πώς οι επαγγελματίες στην Ευρώπη θα μπορούσαν να υποστηρίξουν καλύτερα τα παιδιά που μετακινούνται από τη Μέση Ανατολή, με βάση τις θετικές και αρνητικές εμπειρίες που είχαν ήδη τα παιδιά και οι νέοι κατά τη διάρκεια των μεταναστευτικών τους ταξιδιών.

Και τα δύο εργαστήρια παρείχαν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με ορισμένες από τις κύριες ανησυχίες και προσδοκίες που έχουν αυτά τα παιδιά και οι νέοι όταν εξετάζουν τη δική τους ένταξη στην Ευρώπη. Πολλά από τα ζητήματα που τέθηκαν αντικατοπτρίζονται ήδη στην καθοδήγηση της παρούσας εργαλειοθήκης.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Ελπίδες, φόβοι και προσδοκίες

Αρκετοί από τους τομείς προτεραιότητας που προσδιορίστηκαν από τα παιδιά και τους νέους που ερωτήθηκαν στην Ιταλία και την Ελλάδα, ήταν παρόμοιοι με εκείνους στους οποίους επικεντρώθηκαν στον Λίβανο τα παιδιά και οι νέοι που σχεδίαζαν να μετακινηθούν στην Ευρώπη. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονταν η επιθυμία για ασφάλεια και προστασία, πλήρη πρόσβαση στα δικαιώματά τους, ευκαιρίες ίσες με αυτές που είχαν τα άλλα παιδιά στις χώρες όπου θα διέμεναν, και μεταχείριση από τους επαγγελματίες χωρίς διακρίσεις. Οι μεγαλύτεροι φόβοι τους σχετικά με την ένταξη ήταν η απώλεια της ταυτότητας και των παραδόσεών τους, η διακοπή των οικογενειακών δεσμών και η αδυναμία προσαρμογής σε νέες κοινωνίες και πολιτισμούς. Πολλά παιδιά και νέοι προέβλεπαν επίσης τις ψυχολογικές πιέσεις που θα αισθάνονταν ως αποτέλεσμα της κατάστασης και του καθεστώτος τους ως παιδιά-πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Ο ψυχολογικός αντίκτυπος της έλλειψης του σπιτιού και των οικογενειών τους αναγνωρίστηκε ως εμπόδιο στην ένταξη για τα παιδιά και τους νέους που είχαν ήδη βιώσει τη μετανάστευση στην Ευρώπη. Τα άλλα σημαντικά εμπόδια που εντόπισε αυτή η ομάδα – πέρα από τις πρακτικές δυσκολίες που σχετίζονται με την απόκτηση νομικού καθεστώτος – αφορούσαν γλωσσικές δυσκολίες, εμπειρίες διακρίσεων και ρατσισμού και συναισθήματα μοναξιάς.

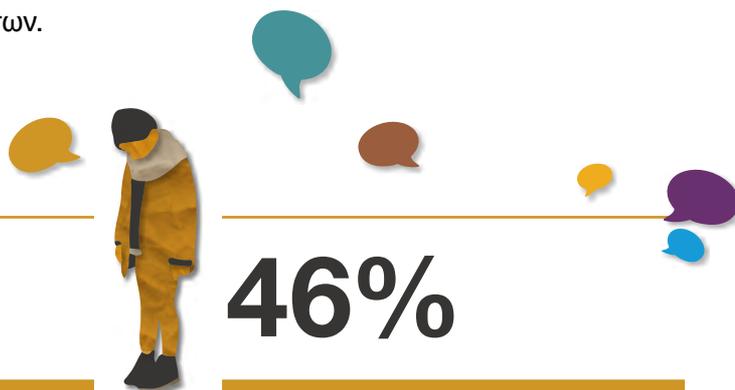
Αναλογιζόμενοι τα όσα είπαν οι νέοι, οι συντονιστές του εργαστηρίου σημείωσαν τη σημασία της κατανόησης και της καλλιέργειας των πολιτισμών, των παραδόσεων και των συνηθειών των νεαρών μεταναστών από τη Μέση Ανατολή. Ο ψυχολογικός αντίκτυπος των περιστάσεών τους πρέπει επίσης να αναγνωριστεί και να τεθεί σε προτεραιότητα από τους επαγγελματίες. Οι συνθήκες αυτές περιλαμβάνουν την απώλεια της κοινότητας και τον αποχωρισμό από την οικογένεια, τον συχνά παρατεταμένο χαρακτήρα της διαδικασίας ασύλου και την επισφαλή κατάσταση στην οποία βρίσκονται πολλοί νέοι ως αποτέλεσμα, καθώς και τον ρατσισμό και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν εντός των κοινοτήτων.

23,514

23.514 παιδιά (67% του συνόλου των αριθμών) που έφθασαν στην Ευρώπη το 2022 ήταν ασυνόδευτα ή χωριστά ([UNHCR, 2023](#))

46%

Αφίξεις παιδιών στην Ευρώπη αυξήθηκαν κατά **46% το 2022** σε σύγκριση με **2021** ([UNHCR, 2023](#))

- > Καθοδήγηση από μέντορα
- > Υποστήριξη μεταξύ συνομήλικων ομοεθνών (peer to peer support)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται παραδείγματα ορθής πρακτικής για την υποστήριξη της ένταξης των παιδιών που βρίσκονται σε κίνηση. Κάθε οριζόντια προσέγγιση υποστηρίζει ένα παιδί σε πολλαπλές διαστάσεις της ένταξης.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΚΙΝΗΣΗ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1:
ΘΕΜΕΛΙΑ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2:
ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 3:
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4:
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 5:
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 6:
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ο επίτροπος είναι ένα ανεξάρτητο πρόσωπο που διασφαλίζει το συμφέρον και τη γενική ευημερία του παιδιού. Οι επίτροποι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε διάφορες καταστάσεις ζωής για τα παιδιά-μετανάστες, ιδίως για τους/τις CYP που είναι ασυνόδευτα ανήλικα ή έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους. Ο επίτροπος συμπληρώνει αλλά δεν υποκαθιστά το πρόσωπο του δικηγόρου. Σε κάθε ασυνόδευτο ή χωρισμένο παιδί θα πρέπει να διορίζεται επίτροπος το συντομότερο δυνατόν, ανεξάρτητα από την κατάσταση φροντίδας του (δηλαδή ανεξάρτητα από το αν βρίσκεται σε κέντρο πρώτης υποδοχής, σε ανάδοχη οικογένεια, σε υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση κ.λπ.) Αυτό θα πρέπει να υποστηρίζεται από ένα νομικό πλαίσιο σε κάθε χώρα.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Οι επίτροποι πρέπει:

Να έχουν λάβει και να συνεχίζουν να λαμβάνουν την κατάλληλη επαγγελματική κατάρτιση.

Να ορίζονται αμέσως μόλις εντοπιστεί ένα παιδί ασυνόδευτο ή χωρισμένο από την οικογένειά του.

Να παραμένουν έως ότου ο νέος συμπληρώσει το 21ο έτος ηλικίας ή εγκαταλείψει οριστικά τη χώρα.

Να εκφέρουν τη γνώμη τους και να ενημερώνονται για όλες τις ενέργειες που γίνονται σε σχέση με τον/την CYP.

Να έχουν την αρμοδιότητα να παρίστανται σε όλες τις διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των ακροάσεων μετανάστευσης και των προσφυγών, των προβλέψεων φροντίδας, των αποφάσεων παροχής υπηρεσιών και όλων των προσπαθειών για μια βιώσιμη λύση για έναν/μία CYP.

Να διαθέτουν την απαραίτητη και επίκαιρη εμπειρογνωμοσύνη, ώστε να διασφαλίζεται ότι κατοχυρώνεται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και η κάλυψη των νομικών, κοινωνικών, υγειονομικών, ψυχολογικών, υλικών και εκπαιδευτικών αναγκών του.

Να γνωρίζουν το ιστορικό του/της CYP και να είναι αρμόδιοι να εκπροσωπούν τα συμφέροντά του.

Να αναπτύσσουν, όπου είναι δυνατό και σκόπιμο, επαφές με την οικογένεια ή άλλους συγγενείς του παιδιού ή του νεαρού ατόμου. Μπορεί να πρόκειται για οικογένεια ή συγγενείς που ζουν στη χώρα καταγωγής, στη χώρα στην οποία βρίσκεται ο/η CYP ή σε τρίτη χώρα.

Να μην έχουν σύγκρουση συμφερόντων με τα συμφέροντα του παιδιού ή του νεαρού ατόμου. Για παράδειγμα, οι μη συγγενείς ενήλικες των οποίων η κύρια σχέση με το παιδί είναι αυτή του εργοδότη θα πρέπει να αποκλείονται από τον ρόλο του επιτρόπου.

Επιτροπεία στην πράξη

→ • Ένα παράδειγμα επιτροπείας στις Κάτω Χώρες:

η [Nidos](#) είναι ο πιστοποιημένος οργανισμός φροντίδας νέων που είναι υπεύθυνος για την επιτροπεία και συμμετέχει στην υποδοχή όλων των παιδιών που είναι ασυνόδευτα ή χωρισμένα από τις οικογένειές τους στις Κάτω Χώρες.

Στις Κάτω Χώρες, όλοι οι ανήλικοι πρέπει να τελούν υπό εποπτεία – είτε γονική μέριμνα είτε επιτροπεία. Για τα παιδιά που υποβάλλουν αίτηση ασύλου χωρίς γονέα στις Κάτω Χώρες, η Nidos παρέχει (προσωρινή) επιτροπεία.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Εν απουσία του γονέα, ο επίτροπος εκπληρώνει το ρόλο του γονέα και διασφαλίζει τη σωστή φροντίδα του παιδιού. Ο επίτροπος παρεμβαίνει εάν η φροντίδα του δεν είναι επαρκής. Ο επίτροπος μπορεί να παρέχει συστάσεις, οι οποίες πρέπει να οδηγούν σε βελτιώσεις. Εάν οι βελτιώσεις αυτές δεν εφαρμοστούν επαρκώς ή δεν προσφέρουν λύση, ο επίτροπος μπορεί να μεταφέρει το παιδί σε διαφορετική μορφή φροντίδας.

➔ • Ένα παράδειγμα επιτροπείας στην Ιταλία:

Στην Ιταλία, μια ομάδα ΜΚΟ σε συνεργασία με τις αρχές επιλεγμένων περιοχών θέσπισε ένα [πρόγραμμα εθελοντικής επιτροπείας](#) για ασυνόδευτα παιδιά. Ο εθελοντής επίτροπος είναι ένας ιδιώτης, που επιλέγεται μέσω μιας αυστηρής διαδικασίας πρόσληψης και ενεργεί σε εθελοντική βάση ως νόμιμος εκπρόσωπος ενός ασυνόδευτου παιδιού. Ο επίτροπος λαμβάνει ειδική εκπαίδευση.

Δύο προκλήσεις που αντιμετώπισε το πρόγραμμα είναι ότι δεν υπάρχουν σε όλες τις επαρχίες ή τους δήμους ΜΚΟ ή τοπικές οργανώσεις που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία και ότι ένα παιδί μπορεί να επωφεληθεί από το πρόγραμμα μόνο αν βρίσκεται σε πόλεις όπου το πρόγραμμα είναι σε εξέλιξη. Το πρόγραμμα επίσης δεν είναι κρατικοποιημένο ή πλήρως δομημένο.

Επιτροπεία: Χρήσιμα εργαλεία και πηγές

- [Κατευθυντήριες αρχές και κατευθυντήριες οδηγίες εφαρμογής για την αποτελεσματική επιτροπεία ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών στο πλαίσιο της μετανάστευσης](#) Παράρτημα της σύστασης CM/Rec(2019)11, Συμβούλιο της Ευρώπης (2022)
- [Επιτροπεία για παιδιά που στερούνται γονικής μέριμνας](#) FRA - Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015)
- [Εργαλειοθήκη επιτροπείας](#) ProGuard. Διαδικτυακή εργαλειοθήκη.
- [Συστήματα επιτροπείας ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση](#) FRA (2022)

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΑΠΟ ΜΕΝΤΟΡΑ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2:
ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 3:
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4:
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 5:
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 6:
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η καθοδήγηση από μέντορα αποτελεί βασικό στοιχείο για την υποστήριξη των πολύπλοκων κοινωνικών, ψυχολογικών και πρακτικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν πολλοί CYP-μετανάστες όταν φτάνουν, εγκαθίστανται και ζουν σε νέες κοινότητες. Είναι μια διαδικασία κατά την οποία ένα ικανό άτομο προσφέρει καθοδήγηση, υποστήριξη και συμβουλές για να ενθαρρύνει κάποιον να αναπτύξει πρόσθετες ικανότητες και να εξοπλιστεί με περισσότερες δεξιότητες ζωής για καλύτερα αποτελέσματα. Είναι μια από τις πιο συνηθισμένες πρακτικές για την παροχή άτυπης υποστήριξης σε CYP-μετανάστες με τη συμμετοχή των κατοίκων της περιοχής. Ενώ η καθοδήγηση από μέντορα μπορεί να γίνει από παιδί σε παιδί, εδώ εστιάζουμε σε μέντορες ηλικίας 18 ετών και άνω.

Η καθοδήγηση από μέντορα μπορεί να προσφέρει μια σειρά από οφέλη για τους/τις CYP-μετανάστες. Έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλει στην υποστήριξη των CYP ώστε να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, καθώς μπορεί να υποστηρίξει την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανεξαρτησίας, πιο ποικίλων κοινωνικών δικτύων, δικτύων υποστήριξης, την εκμάθηση της τοπικής γλώσσας και την αυτοπεποίθηση. Παράλληλα, έχει διαπιστωθεί ότι βοηθά τα παιδιά να ενισχύσουν την αίσθηση του ανήκειν στον τόπο όπου ζουν, να μειώσουν τη σχολική εγκατάλειψη, να αυξήσουν τις σχολικές επιδόσεις και να βοηθηθούν στην εξασφάλιση εργασίας.

Αμφίδρομο όφελος: Ένας μέντορας μπορεί να βοηθήσει στην προσαρμογή στην τοπική κουλτούρα και στην κατανόηση αυτής, καθώς και στην ανάπτυξη της τοπικής γλώσσας να παράσχει συναισθηματική υποστήριξη και να μειώσει το αίσθημα απομόνωσης και μοναξιάς να χρησιμεύσει ως πηγή πρακτικών συμβουλών και βοήθειας για την επίλυση προβλημάτων, μεταξύ άλλων για βασικές δραστηριότητες, όπως η χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών, των βιβλιοθηκών ή η αναζήτηση εργασίας να βοηθήσει έναν/μία CYP να διατηρήσει πολιτιστικούς δεσμούς με τη χώρα καταγωγής του/της και να διατηρήσει τη δική του/της κουλτούρα να παράσχει ακαδημαϊκή υποστήριξη να αναπτύξει δεξιότητες προετοιμασίας για το εργατικό δυναμικό να παράσχει ευκαιρίες για κοινωνική δράση και υποστήριξη και να χρησιμεύσει ως καταλύτης για διασκεδαστικές δραστηριότητες. Σε αντάλλαγμα, οι μέντορες λαμβάνουν την ικανοποίηση ότι βοηθούν νέους ανθρώπους, αποκτούν νέες δεξιότητες και μαθαίνουν για τα θέματα των προσφύγων, καθώς και για άλλους πολιτισμούς.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Χρόνος και ποιον να προσεγγίσετε: Η καθοδήγηση από μέντορα μπορεί να είναι κρίσιμη, όχι μόνο κατά το πρώτο έτος μετά την άφιξη, αλλά και μακροπρόθεσμα. Η κοινωνικο-συναισθηματική υποστήριξη που παρέχεται μέσω της καθοδήγησης είναι επωφελής τόσο για τους/τις CYP που ζουν με τις οικογένειές τους όσο και για εκείνους που ζουν σε εναλλακτικές μορφές φροντίδας. Λόγω του χρόνου που μπορεί να χρειαστεί για να εδραιωθεί και να αντληθούν οφέλη από μια σχέση μέντορα-καθοδηγούμενου, η ελάχιστη συνιστώμενη διάρκεια είναι έξι μήνες. Μια κρίσιμη πτυχή της επιτυχημένης καθοδήγησης είναι η συνεχής προσωπική σχέση μεταξύ του μέντορα και του καθοδηγούμενου.

Καθιέρωση και λειτουργία αποτελεσματικών προγραμμάτων μεντόρων για CYP-μετανάστες: Ενώ υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές προγραμμάτων μεντόρων παγκοσμίως, η έρευνα έχει εντοπίσει ορισμένους βασικούς τομείς ως κρίσιμους για την καθιέρωση και λειτουργία ενός αποτελεσματικού προγράμματος μεντόρων για CYP-μετανάστες, για παράδειγμα:

- Να υπάρχει σαφής στρατηγική για την πρόσληψη μεντόρων και το ταίριασμα μεντόρων και καθοδηγούμενων.
- Οι μέντορες (και ιδανικά οι γονείς/επίτροποι και οι καθοδηγούμενοι) συμμετέχουν σε εκτεταμένη εκπαίδευση πριν από το ταίριασμα.
- Οι μέντορες εκπαιδεύονται στη φροντίδα της ψυχικής υγείας ατόμων με ψυχικά τραύματα
- Η ισχυρή και συνεπής υποστήριξη είναι απαραίτητη για τους μέντορες, με σαφείς εξηγήσεις για τους ρόλους και τα όρια και ευέλικτες προσεγγίσεις για την επίλυση προβλημάτων.
- Σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των μεντόρων, των καθοδηγούμενων και του επικεφαλής οργανισμού.
- Οι μέντορες και οι CYP συναντώνται για τουλάχιστον δύο ώρες την εβδομάδα για τουλάχιστον έξι μήνες, αλλά ιδανικά για τουλάχιστον ένα έτος. Όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια της μεταξύ τους σχέσης τόσο μεγαλύτερος είναι ο αντίκτυπος, καθώς χρειάζεται χρόνος και επιμονή για να αναπτυχθεί εμπιστοσύνη, να εξοικειωθεί ο ένας με τον άλλον και να δημιουργηθεί μια ισχυρή σύνδεση.
- Οι μέντορες και οι CYP αφιερώνουν χρόνο στον προσδιορισμό και την επίτευξη συμφωνημένων στόχων, οι οποίοι τεκμηριώνονται και επικαιροποιούνται.
- Το προσωπικό του προγράμματος παρέχει τακτικές επισκέψεις και υποστήριξη στους γονείς/επιτρόπους, τους/τις CYP και τους μέντορες.
- Το προσωπικό του προγράμματος παραπέμπει για περαιτέρω βοήθεια στους καθοδηγούμενους και τους γονείς/ επιτρόπους τους, ανάλογα με τις ανάγκες.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

- Οι μέντορες εστιάζουν στην οικοδόμηση σχέσεων – αφιερώνουν χρόνο για να αναπτύξουν εμπιστοσύνη, να γνωρίσουν τους/τις CYP τους και να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που τους φροντίζει.
- Οι μέντορες αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη σχέση, είναι συνεπείς, επίμονοι και αξιόπιστοι.
- Τα προγράμματα καθοδήγησης έχουν μια σαφή ενσωματωμένη διαδικασία παρακολούθησης, μάθησης και αξιολόγησης.
- Η χρήση διαπολιτισμικών-δίγλωσσων μεντόρων μπορεί να βελτιώσει τα αποτελέσματα της ψυχικής υγείας και της ευημερίας των CYP.
- Χρειάζεται μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση, προκειμένου οι κοινοτικές οργανώσεις να είναι σε θέση να παρέχουν προγράμματα σε βάθος χρόνου, που μπορούν να δημιουργήσουν μακροπρόθεσμες αλλαγές για τους/τις CYP.

Η προστασία στο επίκεντρο

Κάθε πρόγραμμα μεντόρων για CYP-μετανάστες πρέπει να θέτει ως προτεραιότητα την ασφάλεια και την ευημερία των συμμετεχόντων. Πρέπει να υπάρχουν ισχυρές πολιτικές προστασίας και να ενεργοποιούνται στην πράξη. Αυτό απαιτεί σαφείς και πρακτικούς κώδικες συμπεριφοράς που παρακολουθούνται, καθώς και προσπελάσιμους και διαφανείς μηχανισμούς αναφοράς και αντίδρασης. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι:

- Εντοπίζονται οι δυνητικοί κίνδυνοι στον τομέα της προστασίας και αναπτύσσονται στρατηγικές μετριασμού των επιπτώσεων.
- Οι μέντορες και οι καθοδηγούμενοι κατανοούν την αποδεκτή συμπεριφορά και γνωρίζουν πώς να ζητούν υποστήριξη σε περίπτωση προβλήματος.
- Τα πρόσωπα αναφοράς γνωρίζουν πώς να δέχονται και να ανταποκρίνονται στις ανησυχίες και τις αναφορές.

Οι μέντορες στην πράξη

Μέντορες για την ένταξη των παιδιών που πλήττονται από τη μετανάστευση

(MINT, Mentoring for integration of children affected by migration): Το πρόγραμμα MINT, το οποίο υλοποιείται από την Terre des Hommes (TdH) και εταίρους στην Ευρώπη, αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των παιδιών-προσφύγων και μεταναστών, καθώς και της ευρωπαϊκής νεολαίας, ώστε να συμμετάσχουν σε νέες δραστηριότητες ένταξης. Μέσω της υποστήριξης από το [Child to Child](#), αναπτύχθηκε ένα καινοτόμο μοντέλο μεντόρων, με στόχο να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά και οι νέοι που διαμένουν σε συγκεκριμένα κράτη υποδοχής στην Ευρώπη ενσωματώνονται με επιτυχία στις κοινωνίες υποδοχής τους. Στο πλαίσιο αυτού του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ προγράμματος, οι εταίροι εργάζονται στη Ρουμανία, την Πολωνία, την Τσεχία και τη Σλοβενία για να υποστηρίξουν και να διευκολύνουν την ένταξη των παιδιών, να ενισχύσουν τις κοινωνικές σχέσεις και να ενδυναμώσουν τόσο την τοπική νεολαία, όσο και τα παιδιά-μετανάστες.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Οι μετανάστες – ιδιαίτερα τα παιδιά-μετανάστες – μπορεί να αντιμετωπίσουν πλήθος κινδύνων πριν το ταξίδι, κατά τη διάρκειά του και μετά το ταξίδι. Είναι τρομακτικό να πρέπει να προσαρμοστείς σε μια νέα χώρα όταν είσαι ψυχικά ασθενής ή άτομο με ψυχικό τραύμα, νοσταλγείς το σπίτι σου, νιώθεις μόνος και φοβισμένος. Αναγνωρίζοντας αυτές τις ανάγκες και προκλήσεις, το πρόγραμμα MINT στοχεύει να συμβάλει στην επιτυχή ένταξη των παιδιών-μεταναστών στην ΕΕ, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους στις χώρες υποδοχής τους.

Έχει αποδειχθεί ότι ο θεσμός των μεντόρων είναι αποτελεσματικός τρόπος ανταλλαγής γνώσεων, αύξησης των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών και προώθησης της ένταξης, παρέχοντας στους νέους τα εργαλεία και την υποστήριξη που χρειάζονται. Μια συνιστώσα του προγράμματος MINT περιλαμβάνει το ταίριασμα των νεοαφιχθέντων παιδιών με εθελοντές νέους με στόχο την παροχή υποστήριξης, συμβουλών και καθοδήγησης, προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη.

Το μεθοδολογικό πλαίσιο του θεσμού των μεντόρων που αναπτύχθηκε βασίζεται σε υφιστάμενες ορθές πρακτικές και κατευθυντήριες οδηγίες για την παροχή πληροφοριών σχετικά με:

- Τον θεσμό των μεντόρων ως διαδικασία και διάφορες πιθανές προσεγγίσεις.
- Το πώς να σχεδιάσετε ένα πρόγραμμα μεντόρων, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού των παραμέτρων και της επιλογής των συμμετεχόντων.
- Το πώς να εφαρμόσετε τον θεσμό των μεντόρων στην πράξη, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων οδηγιών για μέντορες.
- Σχετικές οριζόντιες εκτιμήσεις, όπως η διευκόλυνση της ουσιαστικής συμμετοχής των παιδιών, η διασφάλιση της ισότητας των φύλων και η ένταξη της πολιτισμικής ευαισθησίας.
- Χρήσιμους συνδέσμους για περισσότερες πηγές και υποδείγματα εντύπων προς χρήση στα προγράμματα.

Αποκτήστε πρόσβαση στο πλήρες υλικό για τους μέντορες παιδιών-μεταναστών εδώ: <http://www.childtochild.org.uk/news/mentoring-for-migrant-children-a-resource/>

Μάθηση σε πραγματικό χρόνο: Το πρόγραμμα MINT δημιούργησε μια κοινότητα πρακτικής, όπου οι εταίροι του έργου μοιράζονταν τη μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια των φάσεων σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης του προγράμματος μεντόρων. Πραγματοποιήθηκαν μηνιαίες συναντήσεις στις οποίες οι εταίροι είχαν τη δυνατότητα να μοιραστούν τις εμπειρίες εφαρμογής, καθώς και τις προκλήσεις που περιεγράφηκαν στο στάδιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

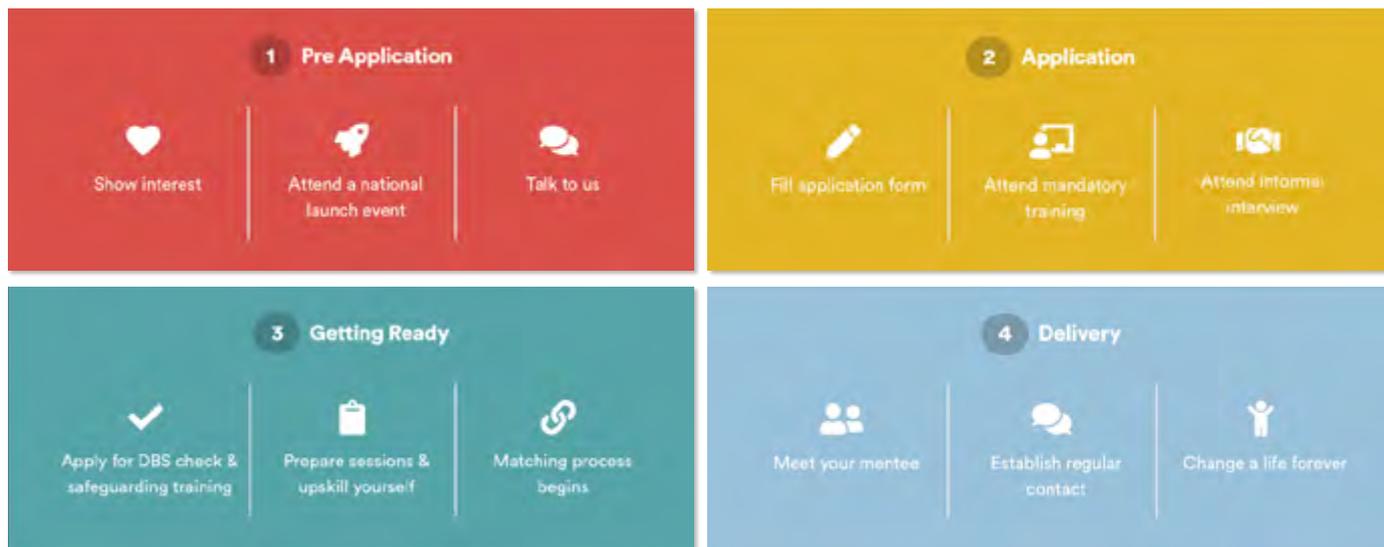
7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Διερεύνηση άλλων προγραμμάτων καθοδήγησης για CYP-μετανάστες:

Η [Arise Refugees](#), μια οργάνωση με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο, εφαρμόζει ένα πρόγραμμα μεντόρων που επικεντρώνεται στην οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ εγκριμένων ατόμων και παιδιών προσφύγων. Στόχος του είναι να δώσει στα παιδιά ένα καλύτερο ξεκίνημα, παρέχοντας άμεση υποστήριξη μεντόρων. Η διαδικασία μεντόρων τεκμηριώνεται στο ακόλουθο οπτικό υλικό:

Defence for Children International Italia: RoAD to adulthood mentorship programme. Το πρόγραμμα μεντόρων για ασυνόδευτα παιδιά-μετανάστες υλοποιείται στην Ιταλία, ως τμήμα μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας <https://www.defenceforchildren.it/en/news-329/road-road-to-adulthood>

IRC με ICEI: “Mentors make the difference” – Mentors for integration («Οι μέντορες κάνουν τη διαφορά» – Μέντορες για την ένταξη») είναι ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα μεντόρων στην Ιταλία που έχει ως στόχο να συνδέσει νεαρούς αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες και μετανάστες με εθελοντές μέντορες από την τοπική κοινότητα. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στο να βοηθήσει τους νεαρούς μετανάστες να αναπτύξουν δεξιότητες και να δημιουργήσουν ένα δίκτυο σχέσεων για να προσανατολιστούν στην αγορά εργασίας. <https://icei.it/progetti/mentors-make-the-difference-mentors-for-integration/?lang=en>

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Το Πρόγραμμα Μεντόρων, που δημιουργήθηκε το 2016 στο Ηνωμένο Βασίλειο, εκπαιδεύει εθελοντές μέντορες για να παρέχουν εβδομαδιαία ατομική υποστήριξη και συμβουλές σε νεαρούς πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο σύμφωνα με τους στόχους και τις φιλοδοξίες τους. <https://hopefortheyoung.org.uk/mentoring/>

Μέντορες: Χρήσιμα εργαλεία και πηγές

- MEET: Μια συλλογή για το σχεδιασμό προγραμμάτων μεντόρων μεταναστών. [CESVI](#).
- Κατευθυντήριες οδηγίες για τον σχεδιασμό και τη δημιουργία ενός προγράμματος μεντόρων – συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της επιλογής, της πρόσληψης, της κατάρτισης κ.λπ. https://www.cesvi.eu/wp-content/uploads/2021/04/meet_DEF.pdf
- Μέντορες παιδιών και νεαρών μεταναστών, ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής τους. Καθοδήγηση του Πανεπιστημίου της Gerona (2021). <https://www.compas.ox.ac.uk/wp-content/uploads/Mentoring-migrant-children-and-youth-the-Nightingale-projects.pdf>
- Κατευθυντήριες οδηγίες: Πιλοτική εφαρμογή προγραμμάτων μεντόρων. ΔΟΜ (2021). https://eea.iom.int/sites/g/files/tmzbd1666/files/documents/Guidelines_Piloting%20Mentorship%20Schemes%20%281%29.pdf
- Μεθοδολογικό πλαίσιο μεντόρων για το έργο MINT. Child to Child/MINT Project (2021) Μια πηγή για το πρόγραμμα μεντόρων παιδιών-μεταναστών που περιλαμβάνει οδηγίες και εργαλεία για την δράση των μεντόρων στην πράξη. <http://www.childtochild.org.uk/news/mentoring-for-migrant-children-a-resource/>
- https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/mint-project-mentoring-methodological-framework_en

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ ΟΜΟΕΘΝΩΝ (PEER TO PEER SUPPORT)

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1:
ΘΕΜΕΛΙΑ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2:
ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 3:
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4:
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 5:
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

> ΔΙΑΣΤΑΣΗ 6:
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Τα προγράμματα υποστήριξης από ομοεθνή άτομα που βρίσκονται στην ίδια ηλικιακή ομάδα (εφεξής peer to peer) είναι μια μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την παροχή υποστήριξης και βοήθειας σε έναν/μία CYP, ενώ άλλοι/άλλες CYP συμμετέχουν ενεργά στην παροχή βοήθειας στους συνομηλικούς τους. Αυτό μπορεί να αφορά ένα θέμα μεμονωμένο, όπως η εκπαίδευση ή η ευαισθητοποίηση για ένα συγκεκριμένο θέμα, ή πιο γενικευμένο, όπως για παράδειγμα η παροχή συναισθηματικής υποστήριξης και φιλίας.

Η peer to peer υποστήριξη διαφέρει από τις σχέσεις μεταξύ ομοεθνών εξαιτίας του ότι πρόκειται για δομημένη προσέγγιση και όχι κάτι που αναπτύσσεται οργανικά. Οι peer to peer υποστηρικτές μπορεί να έχουν οι ίδιοι άμεση εμπειρία του θέματος - για παράδειγμα, CYP-πρόσφυγες που υποστηρίζουν άλλα παιδιά-μετανάστες - αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητο. Οι CYP που δεν είναι πρόσφυγες μπορούν, επίσης, να διαδραματίσουν ρόλο στην υποστήριξη των παιδιών που είναι μετανάστες. Για παράδειγμα, σε σχέση με την ένταξη και την κατανόηση της κοινότητας υποδοχής και μπορούν να προωθήσουν τους δεσμούς εντός της κοινότητας.

Τα peer to peer προγράμματα είναι χρήσιμα τόσο για τους/τις CYP που παρέχουν την «υποστήριξη» (όποια μορφή κι αν έχει αυτή) όσο και για τα άτομα που υποστηρίζονται. Για τα άτομα που υποστηρίζονται, το πρόγραμμα μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη οδό αντιμετώπισης των πολύπλοκων αναγκών τους και να εκκινήσει τη διαδικασία δημιουργίας δεσμών στην κοινότητα. Αναφορικά με τον/την CYP που παρέχει υποστήριξη: Η υποστήριξη μεταξύ συνομηλικών ομοεθνών μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να αποκτήσουν πρόσθετες δεξιότητες, να αυξήσουν την αυτοπεποίθηση και την αίσθηση της αυτοεκτίμησης και να τους δώσει την αίσθηση ότι μπορούν να κάνουν τη διαφορά. Όλοι αυτοί είναι παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας.

Το πλεονέκτημα της peer to peer υποστήριξης έγκειται κυρίως στην ικανότητα των CYP να σχετίζονται με έναν/μία άλλο/άλλη CYP, που μπορεί να αισθάνεται ότι κατανοεί καλύτερα την κατάσταση και τα συναισθήματά τους. Ειδικότερα, σε σχέση με την κακοποίηση, είναι γνωστό ότι τα παιδιά συχνά αποκαλύπτουν το θέμα πρώτα στους φίλους και τους συνομηλικούς τους και ακόμη ότι τα παιδιά είναι αρχικά πιο πιθανό να εμπιστευτούν άτομα της ηλικίας τους.

Οι τρόποι με τους οποίους τα προγράμματα peer to peer υποστηρίζουν τα παιδιά-μετανάστες μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση σε συγκεκριμένα θέματα – για παράδειγμα ασφάλεια και πολιτισμικοί κανόνες.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

- Μη-τυπική εκπαίδευση και υποστήριξη σχετικά με τη γλωσσική ανάπτυξη και τη σχολική εκπαίδευση/κατάρτιση.
- Παροχή συναισθηματικής υποστήριξης.
- Υποστήριξη στους/στις CYP να αναπτύξουν δίκτυα φιλίας.
- Υποστήριξη των CYP, προκειμένου να αναδείξουν τα προβλήματα και να καταγγείλουν την κακοποίηση.

Η φύση και το είδος των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται σε κάθε πρόγραμμα peer to peer εξαρτάται από τον σκοπό του. Ορισμένα προγράμματα μπορεί να είναι πιο χαλαρά (επιτρέποντας την πρόσβαση στους/στις CYP ανάλογα με τις κατά περίπτωση ανάγκες τους) και άλλα πιο δομημένα. Ορισμένα μπορεί να εξετάζουν μόνο ένα θέμα, ενώ άλλα μπορεί να είναι πιο ανοικτά και αντανακλαστικά ανάλογα με τις ανάγκες του συγκεκριμένου CYP που υποστηρίζεται. Ορισμένα συστήματα μπορεί να χρησιμοποιούν μια ατομική προσέγγιση (ένας υποστηρικτής για κάθε υποστηριζόμενο CYP), ενώ άλλα μπορεί να προτιμούν μια ομαδική προσέγγιση όπου συμμετέχουν δύο ή τρεις υποστηρικτές ανά παιδί ή νεαρό άτομο που υποστηρίζεται.

Μια άλλη διαφορά μεταξύ των προγραμμάτων peer to peer είναι ο βαθμός στον οποίο τα παιδιά συμμετέχουν στο πρόγραμμα πέρα από την παροχή βοήθειας. Για παράδειγμα, συμμετέχουν στον καθορισμό των παραμέτρων του προγράμματος και των πρακτικών εργασιών του και συμμετέχουν ή είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση και την αναθεώρηση; Η συμμετοχή των CYP σε ευρύτερες πτυχές του προγράμματος peer to peer απαιτεί σημαντικές δεξιότητες, σκέψη και σχεδιασμό, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε προγράμματα που είναι πιο στοχευμένα και κατάλληλα, επειδή οι CYP κατανοούν τις ανάγκες των άλλων παιδιών (-μεταναστών) και μπορούν επομένως να διασφαλίσουν ότι τα προγράμματα ανταποκρίνονται στις ανάγκες αυτές.

Ορθές πρακτικές για τα προγράμματα υποστήριξης μεταξύ ομοεθνών συνομήλικων ατόμων.

- Σαφής στρατηγική για την προσέλκυση υποστηρικτών. Αυτό εξαρτάται από το κάθε πρόγραμμα, αλλά είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι υπάρχουν προβλέψεις προστασίας, ώστε τα παιδιά να μην πληγούν. Για παράδειγμα, σε ένα πρόγραμμα που παρέχει συναισθηματική υποστήριξη, πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη η συναισθηματική και ψυχολογική υγεία του υποστηρικτή. Μπορεί να είναι πολύ νωρίς για τους/τις CYP που ακόμη προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις δικές τους εμπειρίες να βοηθήσουν άλλους.
- Καθορισμός παραμέτρων για τον σκοπό και την έκταση του προγράμματος – ποιοι είναι οι στόχοι του και τι δεν θα κάνει.
- Εκπαίδευση και συνεχής υποστήριξη στις ομάδες peer to peer. Πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για τον ρόλο τους, αλλά και να γνωρίζουν πώς να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη για τον εαυτό τους και να αισθάνονται ότι τους φροντίζουν και τους ίδιους. Θα πρέπει να υπάρχει ένα πλαίσιο εποπτείας και υποστήριξης για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

- Σαφής καθοδήγηση σχετικά με την εμπιστευτικότητα και τα όρια αυτής. Οι ομάδες peer to peer πρέπει να απαρτίζονται από άτομα που μπορούν να ακούν εμπιστευτικά, πρέπει όμως να γνωρίζουν ποια θέματα μπορούν να θίγονται.
- Σοβαρές διαδικασίες πρόβλεψης προστασίας, με κανόνες σχετικά με το πού μπορεί να λάβει χώρα η υποστήριξη, τότε και ποια θέματα είναι δυνατόν να καλυφθούν.
- Σαφώς ορισμένο χρονοδιάγραμμα για όσους έχουν υποστηριχθεί και επιθυμούν να λάβουν μέρος σε peer to peer προγράμματα.
- Μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση των οργανισμών, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα προγράμματα peer to peer είναι δυνατόν να συνεχιστούν και να αξιοποιήσουν την επένδυση που έχει ήδη γίνει.

Η κατάλληλη και ασφαλής εργασία είναι ζωτικής σημασίας στα προγράμματα peer to peer. Σε κάθε τέτοιο σενάριο υπάρχουν τουλάχιστον δύο CYP που εμπλέκονται στη διαδικασία. Είναι σημαντικό να υπάρχουν προβλέψεις προστασίας και των δύο παιδιών και να λαμβάνονται υπόψη και να προάγονται τα συμφέροντα και των δύο.

Peer to peer υποστήριξη στην πράξη

Η Σουηδική Ένωση Ασυνόδευτων Ανηλίκων (SEF) είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση νέων που ιδρύθηκε το 2015. Είναι μια ένωση που διοικείται από τα μέλη της. Τα μέλη και το διοικητικό συμβούλιο αποτελούνται από νέους ηλικίας 12 έως 26 ετών που έχουν βρεθεί στη Σουηδία πρόσφατα. Ο κύριος στόχος της οργάνωσης είναι να προωθήσει την εγκατάσταση των παιδιών και των νέων στην κοινωνία, προσφέροντας κοινοτική υποστήριξη μέσω χώρων συνάντησης και δραστηριοτήτων αναψυχής. Εργάζεται ενεργά για να διευρύνει τα δίκτυα των νεαρών ατόμων στη Σουηδία για την προώθηση της ένταξης στη σουηδική κοινωνία.

Ensamkommandes Förbund www.ensamkommandesforbund.se

Υποστήριξη peer to peer: Χρήσιμα εργαλεία και πηγές

- Υποστήριξη peer to peer για νεαρούς μετανάστες και πρόσφυγες. Children and Young People Now (2019). <https://www.cypnow.co.uk/best%20practice/article/peer-support-for-young-migrants-and-refugees>
- Πρόγραμμα TdH-MINT: Το πρόγραμμα μεντόρων μεταξύ peer to peer. <https://destination-unknown.org/knowledge-hub/peer-to-peer-mentoring-for-integration-in-europe/>
- Υποστήριξη peer to peer για εθελοντές επιτρόπους για ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο. UNICEF, UNHCR, CIR και Penc Center (2019) Υποστήριξη peer to peer ως μεθοδολογία για όσους υποστηρίζουν τους ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο: ομάδες υποστήριξης που επικεντρώνονται στη διευκόλυνση της ανταλλαγής των εμπειριών των συμμετεχόντων. https://www.unhcr.org/it/wp-content/uploads/sites/97/2020/08/Peertopeer_Summary.pdf

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης “Family for Every Child”

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Παράρτημα

Γλωσσάριο

Εναλλακτική φροντίδα

Η παροχή στέγασης και άλλης φροντίδας (συμπεριλαμβανομένων των βασικών αναγκών και της συναισθηματικής υποστήριξης) για ένα παιδί/ένα νεαρό άτομο όταν δεν είναι δυνατό να ζήσει με την οικογένειά του.

Διαχείριση υποθέσεων

Διαδικασία για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, τον προγραμματισμό και την αναθεώρηση των ρυθμίσεων φροντίδας και υποστήριξης για ένα παιδί και νεαρό άτομο (και την οικογένειά τους). Αυτή μπορεί να είναι κοινή μεταξύ οργανισμών ή/και καθιερωμένη ως μέρος των κρατικών/εθνικών διαδικασιών.

Παιδί-μετανάστης

Κάθε παιδί ή νέος που έχει διασχίσει τα εθνικά σύνορα, ανεξάρτητα από τους λόγους του ταξιδιού του και το νομικό του καθεστώς. Για τους σκοπούς της παρούσας εργαλειοθήκης, τα παιδιά και οι νέοι που είναι θύματα εμπορίας δεν περιλαμβάνονται στον όρο παιδί-μετανάστης.

ΣΥΡ/παιδιά και νέοι

Οποιοσδήποτε ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Ευρύτερη οικογένεια

Μέλη της οικογένειας του παιδιού πέραν της άμεσης οικογένειας (γονείς και αδέρφια), όπως παππούδες και γιαγιάδες, θείοι και θείες. Το ποιος θεωρείται ευρύτερη οικογένεια και η σημασία αυτών των σχέσεων μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την κάθε κουλτούρα .

Οικογένεια

Όσοι συνδέονται με το παιδί ή το νεαρό άτομο εκ γενετής (όπως οι γονείς) ή έχουν τη συνήθη φροντίδα του παιδιού και με τους οποίους το παιδί ή το νεαρό άτομο έχει οικογενειακή σχέση.

Ευχαριστίες

1. Πεδίο εφαρμογής της εργαλειοθήκης

2. Ορισμοί

3. Νομικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής

4. Κατευθυντήριες αρχές αναφορικά με την πρακτική

5. Παρουσίαση του μοντέλου ένταξης "Family for Every Child"

6. Η οικοδόμηση των διαστάσεων της ένταξης

7. Φωνές παιδιών και νέων

8. Οριζόντιες προσεγγίσεις για την πρακτική

Ένταξη

Για τους σκοπούς της παρούσας εργαλειοθήκης για την υποστήριξη της ένταξης των παιδιών-μεταναστών, χρησιμοποιείται ο ακόλουθος ορισμός. Συνδέεται άμεσα με τους επαγγελματίες και τις ευθύνες των υπευθύνων: «Ένταξη είναι η αμφίδρομη διαδικασία εγκατάστασης ενός παιδιού σε μια νέα χώρα, για άγνωστο χρονικό διάστημα, προκειμένου να λάβει προστασία και φροντίδα και να αναπτύξει μια αίσθηση ευημερίας, προοπτικές και στόχους για το μέλλον, η οποία είναι τουλάχιστον ίση και ισότιμη με τα παιδιά που διαμένουν νόμιμα σε μια χώρα.»

Επανένταξη

Ορίζεται στις διυπηρεσιακές κατευθυντήριες οδηγίες για την επανένταξη των παιδιών ([Guidelines on Children's Reintegration](#)) του 2016 ως: «Η διαδικασία κατά την οποία ένα παιδί χωρισμένο από την οικογένειά του πραγματοποιεί αυτό που αναμένεται να είναι μια μόνιμη επάνοδος στην οικογένεια και την κοινότητά του (συνήθως της καταγωγής του), προκειμένου να λάβει προστασία και φροντίδα και να βρει την αίσθηση του ανήκειν και του σκοπού σε όλους τους τομείς της ζωής».

Βιωσιμότητα

Για τους σκοπούς της παρούσας εργαλειοθήκης, ο όρος βιωσιμότητα αναφέρεται στην επένδυση ενός παιδιού ή ενός νέου στο σημείο όπου βρίσκεται ή/και στις ικανότητες, τους στόχους και τις ιδέες που θα του χρησιμεύσουν όπου κι αν βρίσκεται στο μέλλον.

Μετάβαση/ σχεδιασμός μετάβασης

Η μετάβαση των CYP, κατά την ενηλικίωσή τους, από τις υπηρεσίες για άτομα κάτω των 18 ετών σε υπηρεσίες για ενήλικους, καθώς και ο σχεδιασμός και ο προσδιορισμός της υποστήριξης μετά την ηλικία των 18 ετών.

Family
for every child

